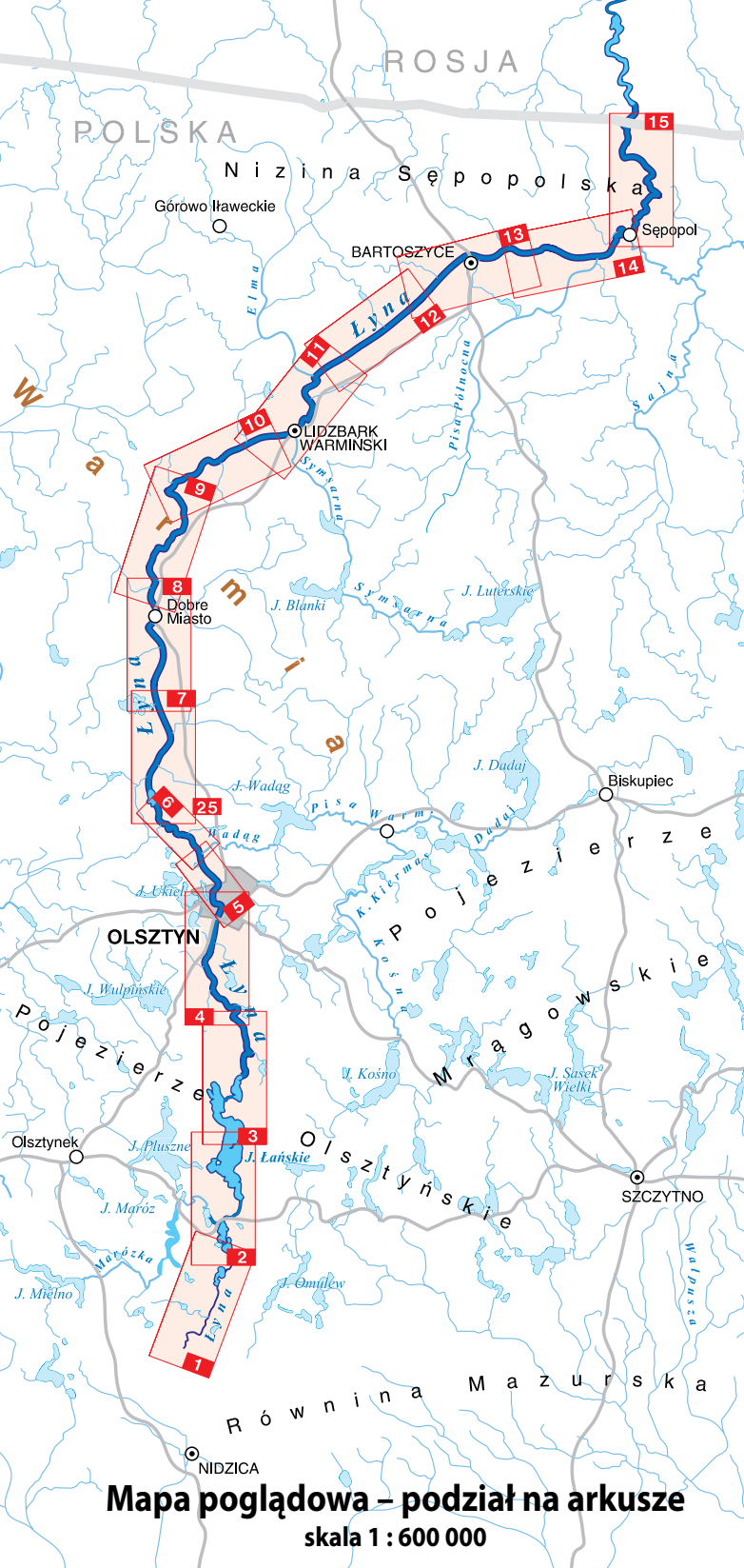

Przewodnik – kajakiem po Łynie

- KILOMETRAŻ SPŁYWU ■ MALOWNICZE ODCINKI
- PRZYSTANIE KAJAKOWE ■ ATRAKCJE TURYSTYCZNE
- SZCZEGÓŁOWE MAPY

Przewodnik – kajakiem po Łynie

LOKALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA
STOWARZYSZENIE „DOM WARMIŃSKI

ul. Wyszyńskiego 37, 11-100 Lidzbark Warmiński
tel. (89) 767 79 43, e-mail: lot.warmia@wp.pl

Lidzbark Warmiński 2012

Założenia projektu	3
Przystanie kajakowe	4
Brąswald	4
Cerkiewnik	5
Smolajny	5
Dobre Miasto, ul. Górna	6
Łaniewo	7
Lidzbark Warmiński, ul. Kopernika	8
Lidzbark Warmiński, ul. Kalinowskiego	9
Rogóż	10
Bartoszyce, ul. Jagiellończyka	10
Jak korzystać z przewodnika?	12
Znakowanie międzynarodowego szlaku kajakowego rzeki Łyny	13
Mapa poglądowa szlaku kajakowego Łyny	14
Spływ rzeką Łyną	15
Rezerwat „Źródła Rzeki Łyny”	48
Rezerwat „Las Warmiński”	48

Mapy: opracowanie własne „Compass”

Korekta merytoryczna: Marian Jurak

Opisy krajoznawcze: Marian Jurak

Współpraca: Fundacja „Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach”

Plac Bema 3, 10-516 Olsztyn, tel. (89) 535 17 80, www.fp.olsztyn.pl

Skład i opracowanie graficzne: Joanna Olender

Fotografie: Marta Straszńska (MS), Sebastian Kuźniewski (SK), Kamil Żerebny (KŻ), Anna Majewska (AM)

Agencja „WIT” Witold Mierzejewski (WM), Paweł Banaszkiewicz (Paweł B.), Piotr Banaszkiewicz (Piotr B.),

Stanisław Janowicz (SJ)

Druk: Drukarnia Leyko Kraków

Wydanie I, Lidzbark Warmiński 2012

ISBN: 978-83-765-344-8

Przygotowanie i opracowanie przewodnika:

Wydawnictwo Kartograficzne „Compass”

30-084 Kraków, ul. Podchorążych 3, tel./fax 12 626 14 36

www.compass.krakow.pl, biuro@compass.krakow.pl

Kajakiem po Warmii – budowa infrastruktury na szlaku Łyny

Niniejszy przewodnik to efekt wspólnego projektu Stowarzyszenia Dom Warmiński oraz pięciu samorządów tj. Powiatu Lidzbarskiego, Gminy Dywity, Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński, Gminy Dobre Miasto, Gminy Miejskiej Bartoszyce. Projekt „Kajakiem po Warmii – budowa infrastruktury na szlaku Łyny” otrzymał dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Rozwoju Regionalnego Warmia i Mazury na lata 2007–2013. Realizacja projektu rozpoczęła się w październiku 2009 r., termin rzeczowego zakończenia to wrzesień 2012 roku. Całkowity koszt inwestycji wynosi ok. 1,5 mln zł, kwota dofinansowania środkami UE wynosi ok. 1 mln zł.

Projekt „Kajakiem po Warmii..” zakładał poszerzenie oraz poprawę jakości oferty turystycznej terenów leżących przy rzecze Łynie. W ramach projektu zagospodarowano przestrzeń i uporządkowano teren bezpośrednio przyległy do szlaku kajakowego Łyny (w wyznaczonych na stacje kajakowe miejscach)

- Powiat Lidzbarski – dwie przystanie, w miejscowościach Łaniewo i Rogóż,
- Gmina Miejska Bartoszyce – jedna przystań w Bartoszycach, przy ul. Jagiellończyka,
- Gmina Dobre Miasto – trzy przystanie – Cerkiewnik, Smolajny oraz Dobre Miasto,
- Gmina Dywity – jedna przystań, na kanale pomiędzy rzeką Łyną a jeziorem Mosąg w Brąswaldzie,
- Gmina Miejska Lidzbark Warmiński, dwie przystanie – przy ul. Kalinowskiego i ul. Kopernika.

Przewodnik z którego Państwo korzystacie to element promocji ww. projektu, pozwalający na pełne korzystanie z uroków królowej Warmii, rzeki Łyny.

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

LOKALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA
STOWARZYSZENIE „DOM WARMIŃSKI”

„Kajakiem po Warmii – budowa infrastruktury na szlaku Łyny”
Projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach
Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007–2013

Przystanie kajakowe

Opis 9 przystani kajakowych powstałych w wyniku realizacji projektu „Kajakiem po Warmii – budowa infrastruktury na szlaku Łyny” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007–2013.

Partnerami projektu są Powiat Lidzbarski, Gmina Miejska Bartoszyce, Gmina Miejska Lidzbark Warmiński, Gmina Dywity, Gmina Dobre Miasto. W ramach przedsięwzięcia wykonano 9 przystani kajakowych wzdłuż rzeki Łyny, zlokalizowanych w następujących miejscach:

Brąswałd

Przystań kajakowa przy kanale łączącym rzekę Łynę z jeziorem Mosąg w odległości około 500 m od centrum wsi Brąswałd. Otoczona lasem i polami uprawnymi.

Znajdziemy tu: dwie altany drewniane, pomost pływający z trampą dojeściowym, parking na sześć miejsc postojowych, toalety, kosze na śmieci, trawnik (plac biwakowy), stojaki na kajaki.

Dobre
Miasto

Cerkiewnik

Przystań kajakowa na rzece Łyna w Cerkiewniku, położona na lewym brzegu rzeki, od północy graniczy z mostem.

Wyposażona w: drewnianą altanę, pomost pływający, toalety, kosze na śmieci, drewniane stojaki na kajaki, plac do biwakowania, parking na pięć miejsc postojowych.

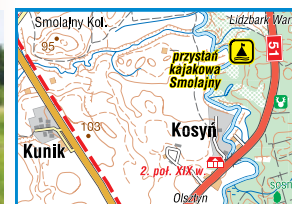

Smolajny

Przystań kajakowa na rzece Łyna w miejscowości Smolajny, znajduje się na prawym brzegu rzeki, pomiędzy zwartymi kompleksami pól uprawnych oraz lasów.

Znajdziemy tu dwie drewniane altany, pomost pływający z trampą dojeściowym, parking na cztery miejsca postojowe, stojaki na kajaki, toalety, plac do biwakowania, miejsce wyznaczone na ognisko, kosze na śmieci.

Dobre Miasto, ul. Górna

Przystań kajakowa na rzece Łyna w Dobrym Mieście, przy ul. Górnej, usytuowana w centrum Dobrego Miasta, leży na prawym brzegu rzeki, zachęca do zatrzymania się na dłużej i zwiedzenia miasta.

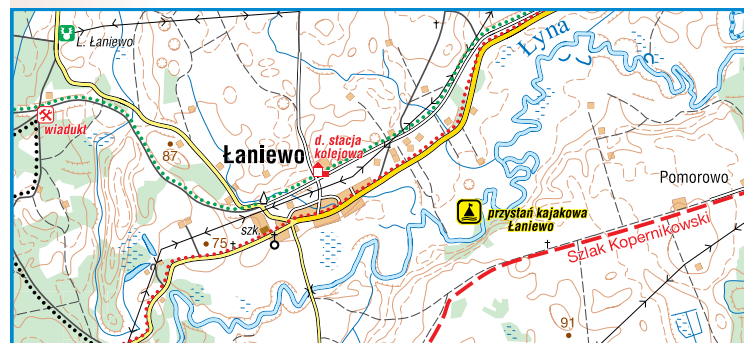
Do dyspozycji kajakarzy są: dwie drewniane altany, dwa pomosty pływające, parking na cztery miejsca postojowe, toalety, kosze na śmieci, stojaki na kajaki i rowery, trawnik (plac biwakowy), ciąg pieszy wzdłuż nabrzeża. Miejsce jest oświetlone.

Łaniewo

Przystań kajakowa na rzece Łyna w miejscowości Łaniewo, znajduje się po zewnętrznej stronie zakola rzeki, na jej lewym brzegu, w odległości około 800 m od centrum wsi. Otoczona polami i łąkami. Położona w pobliżu nowopowstałej ścieżki rowerowej, biegnącej po starym nasypie kolejowym łączącym Lidzbarsk Warmiński z Ornetą.

Do dyspozycji kajakarzy są tu cztery (połączone parami) drewniane altany, pomost pływający z tarasem dojazdowym, parking na sześć miejsc postojowych, drewniane stojaki na kajaki, trawnik (plac biwakowy), miejsce wyznaczone na ognisko, kosze na śmieci, toalety.

Lidzbark
Warmiński

Lidzbark Warmiński, ul. Kopernika

Przystań kajakowa na rzece Lyna w Lidzbarku Warmińskim, przy ulicy Kopernika, zlokalizowana w centrum miasta, w okolicy liczne zabytki zachęcające kajakarzy do zatrzymania się w mieście na dłużej.

Wyposażona w drewnianą altanę, pomost pływający z tarпом dojsciowym, relingi do uwiązania kajaków, parking na trzy miejsca postojowe, ciąg pieszy do nabrzeża, trawnik (plac biwakowy), kosze na śmieci, toalety.

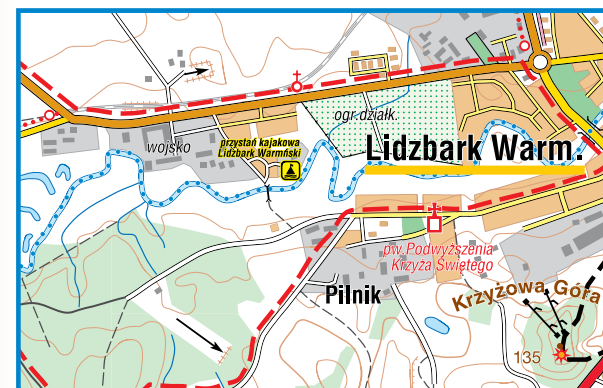
Zamek biskupi w Lidzbarku Warmińskim, fot. P. B.

Lidzbark Warmiński, ul. Kalinowskiego

Przystań kajakowa na rzece Lyna w Lidzbarku Warmińskim, przy ulicy Kalinowskiego, zlokalizowana na peryferiach miasta, w odległości około 1 km od centrum, od wschodu graniczy z kładką łączącą obydwie brzozy rzeki.

Znajdziemy tu trzy drewniane altany, pomost pływający z tarпом dojsciowym, stojaki na kajaki, parking na sześć miejsc postojowych, toalety, drewniany ciąg pieszy od parkingu do tarpu, oraz od altan do nabrzeża, miejsce wyznaczone na ognisko, kosze na śmieci. Miejsce jest oświetlone.

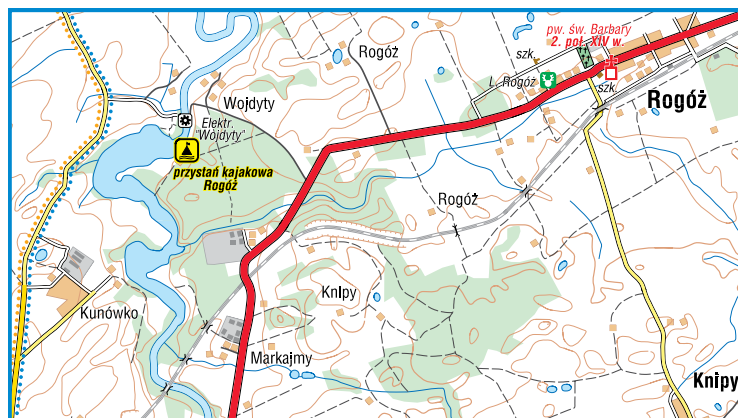

Rogóż

Przystań kajakowa na rzece Łyna w miejscowości Rogóż, znajduje się na prawym brzegu rozlewiska Łyny utworzonym za elektrownią wodną. Od zachodu i wschodu teren graniczy z lasem, a od południa z zabudowaniami gospodarczymi.

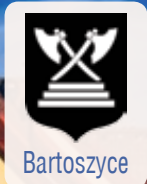
Wyposażona w dwie połączone ze sobą altany, pomost pływający pełniący funkcję cumowniczą, parking na sześć miejsc postojowych, trawnik, stojaki na kajaki, kosze na śmieci, toalety.

Altana przy przystani w Bartoszczach, fot. KŻ

Bartoszyce – brama przy spichlerzu z XVIII w., fot. Piotr B.

Bartoszyce

Brama Lidzbarska, fot. KŻ

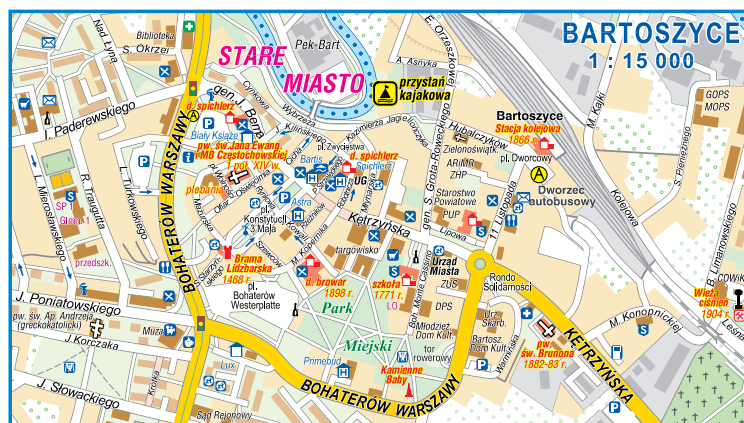
Bartoszyce, ul. Jagiellończyka

Przystań kajakowa na rzece Łyna w Bartoszczach przy ul. Jagiellończyka. Przystań znajdująca się w pobliżu centrum miasta jest idealnym miejscem przystankowym zachęcającym turystów do zatrzymania się na dłużej i poznania historii, zabytków, kultury Bartoszczyk.

Wyposażona w 3 altany, pomost pływający z trampą dojeściowym, ciąg pieszy do nabrzeża, stojaki na rowery i kajaki, parking na trzy miejsca postojowe, kosze na śmieci, toalety, miejsce wyznaczone na ognisko. Miejsce jest oświetlone.

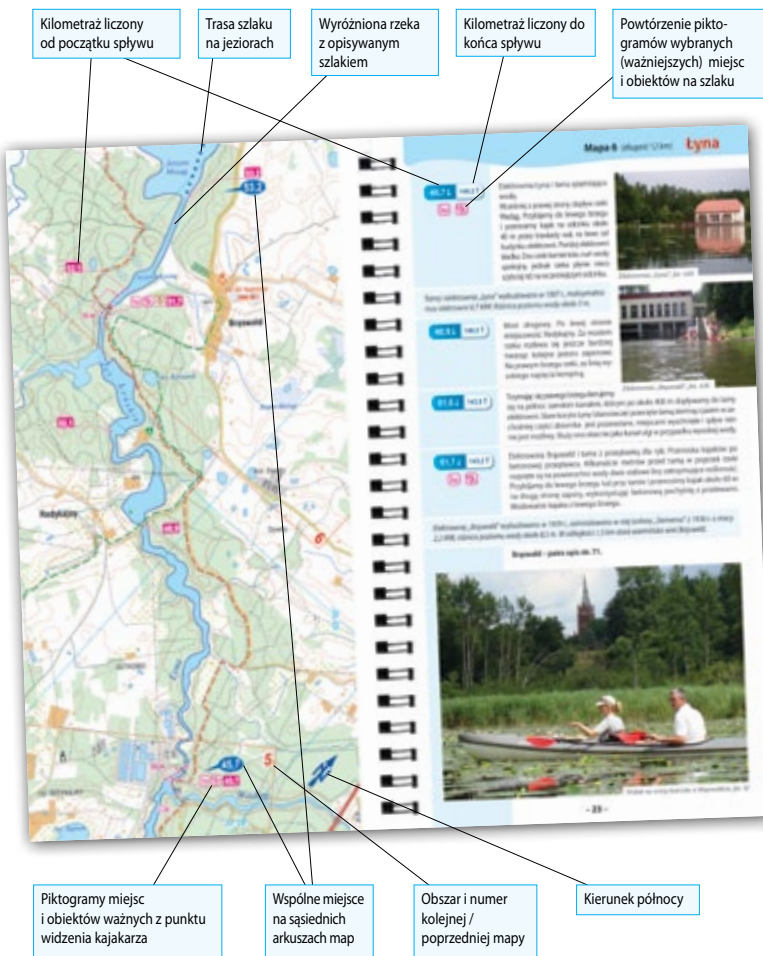

Przystań w Bartoszczach, fot. KŻ

Jak korzystać z przewodnika?

Każdej stronie z mapą przedstawiającą fragment szlaku przyporządkowana jest strona opisowa, dotycząca tego samego odcinka. Mapy zostały tak zorientowane, aby kierunek spływu na mapach przebiegał od dołu do góry. Na mapach zaznaczono kilometrąż spływu liczony od początku szlaku, na części opisowej podano dodatkowo w postaci malejącej (odległość do końca spływu). Żeby nie zaciemniać obrazu mapy w rejonie rzeki niektóre piktogramy zostały umieszczone przy wskaźniku kilometraża.

Objaśnienia znaków:

- początek szlaku
- koniec szlaku
- elektrownia wodna
- przenoska i jej długość, miejsce lądowania i wodowania
- zwalone drzewa
- bystrza
- jaz nie do przepłynięcia
- jaz do przepłynięcia
- próg
- uwaga, niebezpieczne miejsce
- malowniczy odcinek
- dogodne miejsce do wodowania
- dogodne miejsce do odpoczynku
- stacja kajakowa
- wózek do transportu kajaków

Znakowanie międzynarodowego szlaku kajakowego rzeki Łyny

W roku 2006 dzięki dotacji Ministerstwa Gospodarki, Oddział Warmińsko-Mazurski PTTTK w Olsztynie wykonał prace związane z oznakowaniem międzynarodowego szlaku kajakowego rzeki Łyny. Prace te dotyczyły biegu rzeki od Breżna Łyńskiego do granicy państwa. Ustawiono wówczas ponad 50 tablic informacyjnych i znaków o różnej treści, stosownie do potrzeb danego miejsca. W roku 2008 odnowiono część oznakowania szlaku w granicach administracyjnych miasta Olsztyna.

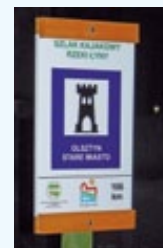
Szlaki kajakowe zgodnie z zasadami zawartymi w instrukcji znakowania szlaków turystycznych PTTK z roku 1999, następnie zaktualizowanej w 2007 r., znakuje się przy pomocy tablic i znaków informacyjnych. W systemie tym, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, oznakowano także rzeki: Krutynię, Dajnę, Szlak Dadaj-Pisa Warmińska-Wadąg, Kośną i Kanał Kiermas, Omulew, Saskę i Sawicę, oraz system dróg wodnych Kanału Elbląskiego. Niestety z powodu licznych aktów wandalizmu, część z ustawionego wówczas oznakowania nie istnieje już w terenie i obecnie planuje się odtworzenie zniszczonego oznakowania.

Oznakowanie stosowane na rzekach Warmii i Mazur

Znaki i tablice informacyjne

Tablica informacyjna z opisem krajoznawczym

Znak informacyjny o atrakcji krajoznawczej

Znak informacyjny o polu namiotowym lub innym obiekcie noclegowym

Znaki nawigacyjne

Znak „miejsce dobijania” używany także do oznaczenia przenoski

Znak „wypływ rzeki z jeziora”, potwierdza kierunek szlaku

Znak „dopływ rzeki”

Znak plan sytuacyjny, używany także do pokazania kierunku płynięcia

Znaki ostrzegawcze

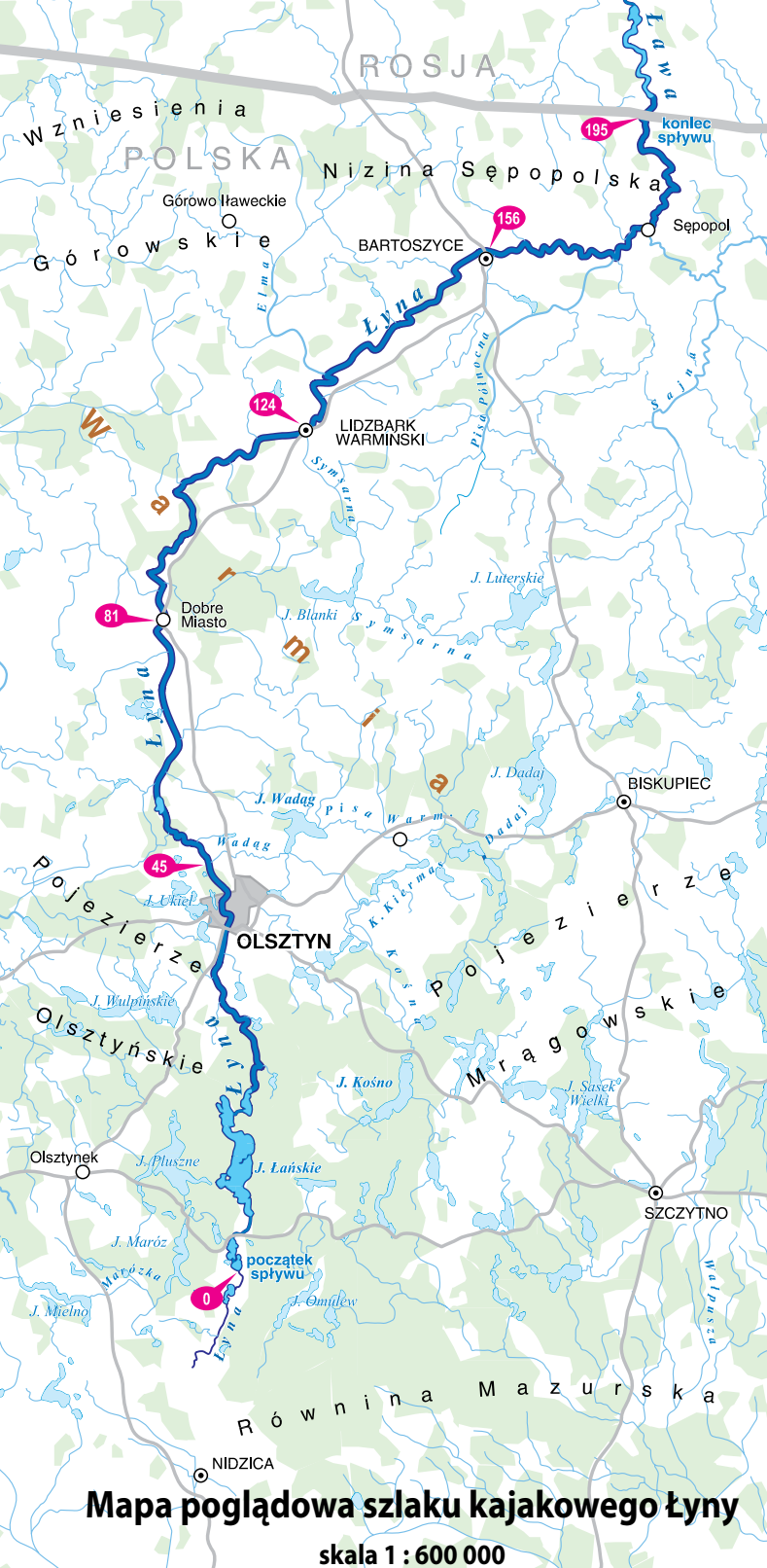

Elektrownia wodna

Znak ogólny „niebezpieczeństwo”. Często pod tego typu znakami opisany jest rodzaj niebezpieczeństwa

Autor: Milan A. Rzepkowski

Splyw rzeką Łyną

Łyna jest największą rzeką regionu i jedną z najdłuższych rzek w Polsce (264 km). Jej źródła znajdują się na wschodnich stokach Garbu Lubawskiego, około 10 km na północ od Nidzicy, na wysokości 155 m n.p.m. Po prawie 200 km bardzo malowniczego i niezwykle interesującego biegu, na wysokości 27 m n.p.m. przekracza granicę Polski z Rosją i pod nazwą Ława po kolejnych 64 km uchodzi do Pregoi, jako jej lewobrzeżny dopływ.

Jeziro Kesing, fot. SJ

Rzeka płynie przez Pojezierze Olsztyńskie i Nizinę Sępopolską. Nad Łyną leżą następujące miasta: Olsztyn, Dobre Miasto, Lidzbark Warmiński, Bartoszyce i Sępopol po stronie polskiej oraz Frydląd (Prawdinsk) i Welawa (Znamieńsk) po stronie rosyjskiej. Najważniejszymi dopływami lewobrzeżnymi są Marówka, Kortówka i Elma, prawobrzeżnymi Wadąg, Symsarna, Pisa Północna i Guber.

Na całej długości spławnej (prócz odcinka przez rezerwat Las Warmiński) prąd rzeki jest spokojny, miejscami umiarkowany, nieliczne odcinki bardziej wartkie (jak np. przełom rzeki w lesie miejskim w Olsztynie) nie są trudne do pokonania nawet dla niezbyt doświadczonych kajakarzy.

Początkowy sześciokilometrowy odcinek jest bardzo trudny do przepłynięcia w okresie wegetacji roślin. Odcinek przez rezerwat „Las Warmiński” zawsze jest bardzo trudny i uciążliwy, a przepłynięcie wymaga zgody z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (szczegóły na str. 48). Odcinek przez ośrodek Rady Ministrów Łańsk wymaga zgłoszenia zamiaru przepłynięcia służbie ochrony ośrodka. Przeszkodami na trasie spływu

Stopki – przystań, fot. SK

są powalone drzewa oraz elektrownie wodne. Przenoski są oznakowane, raczej krótkie i nie sprawiają większych kłopotów.

Pewnym mankamentem szlaku jest niezbyt rozwinięta baza noclegowa wzdłuż brzegów, dlatego spływ należy starannie zaplanować i, jeżeli ruszamy na kilkudniową wycieczkę, zabrać ze sobą sprzęt biwakowy. Na szczęście w ostatnim czasie pojawiły się nowe miejsca biwakowe, powstałe przez realizację programu „Kajakiem po Warmii” (osiem przystani). Istnieją też przystanie urządzone w dolnym biegu Łyny przez Stowarzyszenie „Ożywić Łynę”.

Z uwagi na możliwość dojazdu i transportu kajaków jak najbliższej źródeł rzeki, dogodnym miejscem początku spływu jest wieś Brzeźno Łyńskie.

Najwygodniejszym miejscem zakończenia spływu jest wieś Stopki, około 4 km przed granicą państwa.

Krajobraz przez który płynie Łyna, zmienia się wraz z przekraczaniem granic makroregionów geogra-

ficznych. W górnym biegu Łyna przepływa przez kilka jezior (Persing, Kiernoz Mały i Wielki, Łańskie, Ustrych), płynie w malowniczej, dość szerokiej dolinie otoczonej pięknymi lasami Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej. W Kurkach do Łyny wpada ciekawa, ale dość uciążliwa ze względu na przenoski rzeka Marózka, która bierze początek niedaleko słynnych pól bitwy pod Grunwaldem. Poniżej jez. Łańskiego i Ustrych Łyna tworzy malowniczy i trudny do pokonania przełom w rezerwacie Las Warmiński.

Pokonawszy przełom, Łyna zwalnia bieg i płynie szeroką, miejscami zabagnioną doliną. Taki krajobraz tworzy doskonałą okazję do obserwacji ptactwa. Zobaczyć tu można łabędzie, czaple i liczne bociany, z których słynie ten region, a także żurawie i kaczki krzyżówki. Poza tym ptaki wodno-błotne – gągoly, cyraneczki, trzecie nurogęsi, perkozy, dość sporo jest bekasów piskliwych zrywających się dosłownie sprzed dziobu płynącego kajaka. Nad nami latać będą drapieżniki – myszolowy i bieliki.

Ptactwa jest dużo nawet na miejskim odcinku w Olsztynie. W mieście rzeka tworzy kolejny malowniczy przełom. Na północnej granicy Olsztyna do Łyny wpada Wadąg, który jest końcowym wspólnym odcinkiem dla dwóch ciekawych szlaków kajakowych, rzeki Dadaj z Pisą Warmińską i rzeki Kośny z Kiermasem. Obie rzeki łączą się w Barczewie. Niosą czystą wodę, na kamieniach w Pisie Warmińskiej łatwo spozrzeć krasnorosty. Bogactwo fauny i krajobraz wokół rzek jest podobny do tego wzdłuż Łyny.

Wszystkie z naszych rzek poprzegradzane są tamami. Na północnej granicy Olsztyna stoi elektrownia Łyna, zbudowana w 1907 roku, kilka kilometrów dalej, poprzedzona malowniczym sztucznym

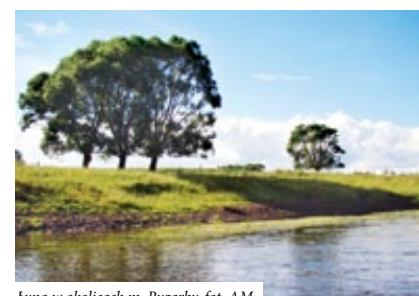
Łyna za Dobrym Miastem, fot. SJ

Jezioro Łańskie, fot. WM

jeziorem, elektrownia Brąszwałd. Na odcinku koło tej miejscowości rzeka w końcu lat 30. XX w. skierowana została do elektrowni nowym korytem. Starorzecze jest niespławne, niesie niewiele wody, służy jako kanał ulgi dla elektrowni. Tam gdzie zapór nie stworzył człowiek, zastępują go bardzo liczne obecnie w naszym regionie bobry. Te spore, ważące nawet 32 kg i mające metr długości, gryzonie żyją w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki, kopiąc nory w ziemi lub budując żeremia. Śladem ich bytowania są okorowane drzewa. Zwierzęta te stają się coraz mniej płochliwe i coraz łatwiej je dostrzec zachowując się na rzece cicho i spokojnie.

Za Dobrym Miastem Łyna płynie znów przez lasy, tym razem Lasy Wichrowskie. W okolicy Lidzbarka Warmińskiego rzeka płynie dość głęboką miejscami wąską doliną. W tym mieście wpada do Łyny kolejna rzeka Poj. Olsztyńskiego, tworząca przed Lidzbarkiem malowniczy przełom – Symarsna. Poniżej miasta krajobraz Łyny został niedawno mocno zmieniony przez budowę dwóch elektrowni wodnych. Z tego powodu nurt rzeki z wartkiego stał się w okolicy Wojdyt i Kotowa spokojny i powolny, a w krajobrazie pojawiły się dwa sztuczne jeziora. Następne trzy elektrownie powstaną na odcinku do Sępopola w najbliższych latach. Za Lidzbarkiem Warmińskim Łyna wpływa na Nizinę Sępopolską, i początkowo płynie w głęboko wciętej w otaczający teren dolinie. Rozległy, nizinny krajobraz pojawia się dopiero za Bartoszcami, nie jest on jednak monotony, co pewien czas na brzegach rzeki pojawiają się zagajniki, a rzeka dość mocno meandruje. W Sępopolu wpada do Łyny Guber, rzeka mająca swój początek w jez. Guber w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich. Za Sępopolem Łyna staje się coraz szersza, nurt coraz wolniejszy. To efekt wybudowania tamy i elektrowni wodnej we Frydlądzie (Prawdinsk), znajdującej się już za granicą rosyjską.

Łyna w okolicach m. Rygarby, fot. AM

Perkujki, kapliczka przy stacji wodnej, fot. MS

Dobre Miasto, „Baszta Bociania”, fot. SK

Do źródeł Łyny

0,0 ↓ 10,5 ↑

Brzeźno Łyńskie. Miejsce wodowania kajaka przy moście drogowym.

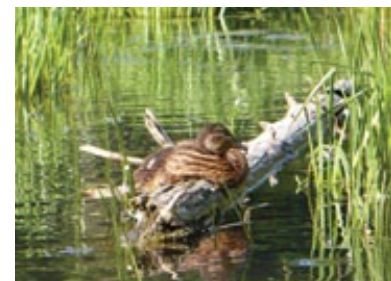
Przed rozpoczęciem właściwego spływu możemy zrobić sobie wycieczkę w górę rzeki, ku jej źródłom, podziwiając po drodze malownicze, niemal zupełnie dzikie, niedostępne z ładu jeziora Brzeźno Duże i Małe. Płyniemy pod prąd płytkim, niezbyt szerokim, porośniętym olchami i łożyną korytem. Po 800 m przepływamy przez malutkie jeziorko o przewrotnej nazwie Morze. Wkrótce wpływamy na malownicze, niemal zupełnie dzikie jeziora Brzeźno Duże i Małe, a następnie jez. Krzyż. Brzegi są mocno porośnięte trzcina, więc nie jest łatwo odnaleźć koryto rzeczki, która wpływa do jeziora z kierunku południowo-wschodniego.

Miejsce to znajduje się dokładnie naprzeciwko wznoszącego się zalesionego zbocza. Koryto Łyny ma tu około 3–5 m szerokości i 0,5 m głębokości, woda krystalicznie czysta. Choć nurt rzeki niewielki, wymaga jednak ciągłego wiosłowania, a powalone drzewa i porośnięte brzegi czynią ten odcinek uciążliwym. Po ponad sześciu kilometrach osiągamy rurowy przepust w m. Wólka Orłowska. Tu należy zakończyć kajakową przygodę, a podróż do źródeł Łyny kontynuować pieszo. Pozostały nam około 4 km, możliwe dojście przez Wólkę Orłowską i dalej żółtym szlakiem turystycznym lub ścieżką leśną wzdłuż Łyny do leśniczówki Orłowo (obok cm. z I woj. świat.) i dalej zielonym szlakiem turystycznym.

Obszar źródłowy Łyny objęty jest ochroną rezerwatu „Źródła Rzeki Łyny”. (patrz str. 48)

Łyna za jeziorom Morze, fot. AM

Łyna w okolicach Wólki Orłowskiej, fot. AM

0,0 ↓ 194,9 ↑
A B

Brzeźno Łyńskie. Wodujemy po północnej stronie mostu. Po prawej stronie, na dnie rozległej doliny rzeki, stawy hodowlane.

Brzeźno Łyńskie, miejsce wodowania, fot. AM

0,6 ↓ 194,3 ↑

Wpływamy na jezioro Kiernoz Mały (0,54 km² powierzchni i około 11 m głębokości). Na północnym krańcu ośrodek wypoczynkowy. Rzeka uchodzi z jeziora na północno-zachodnim brzegu. Odcinek rzeki do kolejnego jeziora ma około 400 m długości.

Przed Kurkami, fot. SJ

1,7 ↓ 193,2 ↑
C

Jezioro Kiernoz Wielki (powierzchnia 0,82 km², głębokość maksymalna 15 m). Na prawym brzegu, naprzeciw wyspy, możliwość dłuższego wypoczynku.

3,4 ↓ 191,5 ↑

Most na drodze krajowej nr 58 Olsztynek – Szczytno, wieś Kurki. Tuż przed mostem z lewej strony ujście rzeki Marzka.

Kurki są wsią mazurską leżącą tuż przy południowej granicy Warmii. We wsi kościół, niegdyś ewangelicki, obecnie katolicki. Na ścianie kościoła tablica upamiętniająca pobyt Karola Wojtyły na splywie, w czasie którego dowiedział się o nominacji na biskupa krakowskiego.

6,5 ↓ 188,4 ↑
D

Dalej płyniemy szeroką doliną. Nurt szybki. Wpływamy w południową zatokę największego na trasie, bardzo atrakcyjnego krajobrazowo jeziora Łąńskiego. Jezioro jest bardzo dużym akwenem, więc przy silnym wietrze tworzy się wysoka fala.

Jezioro Łąskie ma powierzchnię 11 km², maksymalną głębokość 54 m, długość 10,5 km. Wokół jeziora kilka ośrodków wypoczynkowych. Na północno-wschodnim brzegu Ośrodek Wypoczynkowy Rządu RP w Łąnsku.

8,5 ↓ 186,4 ↑

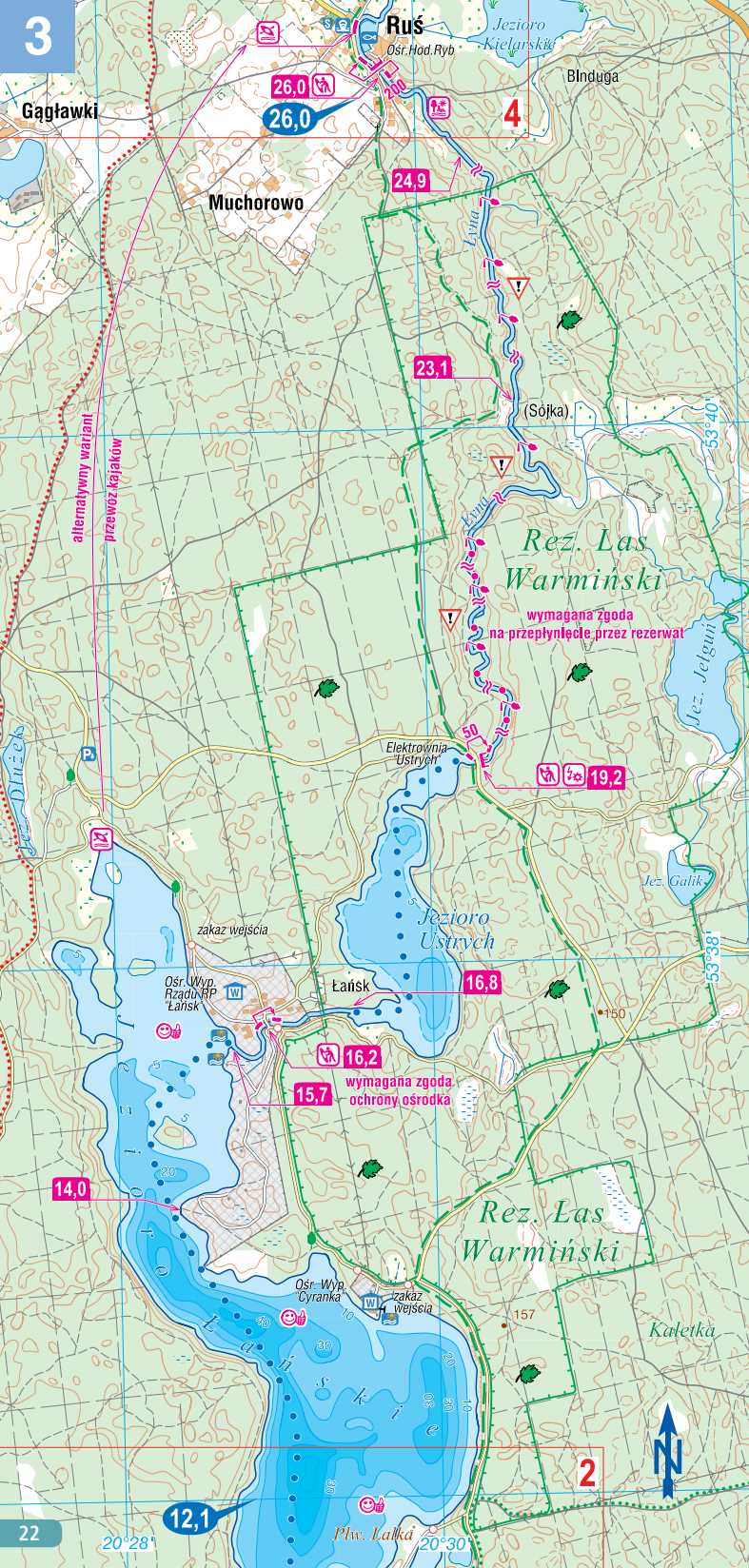
Duża mielizna znajdująca się na środku jeziora, oznaczona jest kopcem z usypanych kamieni.

10,5 ↓ 184,4 ↑

Na lewym brzegu Ośrodek Charytatywny „Caritas” Archidiecezji Warmińskiej w Rybakach, kilkadziesiąt metrów dalej z prawej strony mijamy płw. Lalka.

Na jeziorze Łąńskim, fot. AM

14,0 ↓ 180,9 ↑

Zwężenie jeziora, przed nami wyspa. Prawy brzeg usłany jest wieloma charakterystycznymi pomostami ośrodka rządowego łańsk.

W rez. Las Warmiński, fot. AM

15,7 ↓ 179,2 ↑

Przy jednym z pomostów koło plaży ukryte w trzcinowisku ujście rzeki, która przepływa przez teren ośrodka. Na przepłynięcie kajakiem potrzebna jest zgoda ochrony ośrodka. Rozwiązaniem, które pozwoli uniknąć uciążliwości w płynięciu przez ośrodek i rez. „Las Warmiński” jest lądowanie na północnym skraju jeziora i przewóz kajaków do wsi Łańsk. Wymaga to jednak organizacji transportu. Wpływamy na teren ośrodka rządowego. Pod mostem na drodze wewnętrznej ośrodka zastawka (najczęściej jest zamknięta więc czeka nas przenoska).

16,8 ↓ 178,1 ↑

Wpływamy na jezioro Ustrych, skręcamy w lewo (na północ).

Jezioro Ustrych, malowniczo otoczone lasem, ma powierzchnię 0,82 km², głębokość 13 m. Jezioro i następujący poniżej przełom Lyny objęte są obszarem rezerwatu przyrody „Las Warmiński”.

Rez. Las Warmiński (patrz str. 48)

Uzyskanie zgody na przepłynięcie rezerwatu przyrody „Las Warmiński” jez. Łańskie – Ruś.

Decyzję o zgodzie wydaje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie, 10-437 Olsztyn ul. Dworcowa 60, tel. 89 537 21 00, tel. bezpośredni do osoby zajmującej się wydawaniem zgody 89 523 22 12. RDOŚ wydaje decyzję w ciągu 30 dni od daty wpłynięcia wniosku, który można wysłać pocztą bądź e-mailem z podpisem elektronicznym.

Raz na 3 dni może odbyć się jeden spływ. Maksymalna ilość uczestników w spływie 16 osób (bez uwzględnienia ilości kajaków). Wydawane są zgody na spływy w terminie od 1 lipca do 31 września. Ustawowa cena za wydanie decyzji – 82 zł. Dodatkowo konieczność uzyskania zgody od ORM w Łańsku. Decyzja z RDOŚ przesyłana jest do wiadomości ośrodka, dodatkowo dla Łańska należy przedstawić listę uczestników spływu zawierającą nr PESEL.

19,2 ↓ 175,7 ↑

Most drogowy i tama małej elektrowni wodnej. Lądowanie na lewym brzegu, przenoska i wodowanie kajaka na lewym brzegu. Poniżej elektrowni zaczyna się prawie 6-kilometrowy przełom Lyny. Rzeka płynie w głębokim nawet do 40 m wąwozie, nurt bardzo szybki, dno zakamienione. Liczne przewrócone drzewa stwarzają dodatkowe trudności. Większość przeszkód wymaga przenoszenia kajaka górą lub przeciskania pod spodem. Ten krótki odcinek pochłania wiele godzin. Nie należy podejmować się płynięcia w drugiej połowie dnia. Odcinek trudny i wyczerpujący.

23,1 ↓ 171,8 ↑

Resztki tamy młyńa Sójka, przyczółki mostu drogowego.

24,9 ↓ 170,0 ↑

Kończy się przełomowy odcinek rzeki. Nurt zwalnia i łagodnieje. Po prawej stronie, tuż przed zabudowaniami wsi Ruś dogodnie miejsce na dłuższy wypoczynek.

26,0 ↓ 168,9 ↑

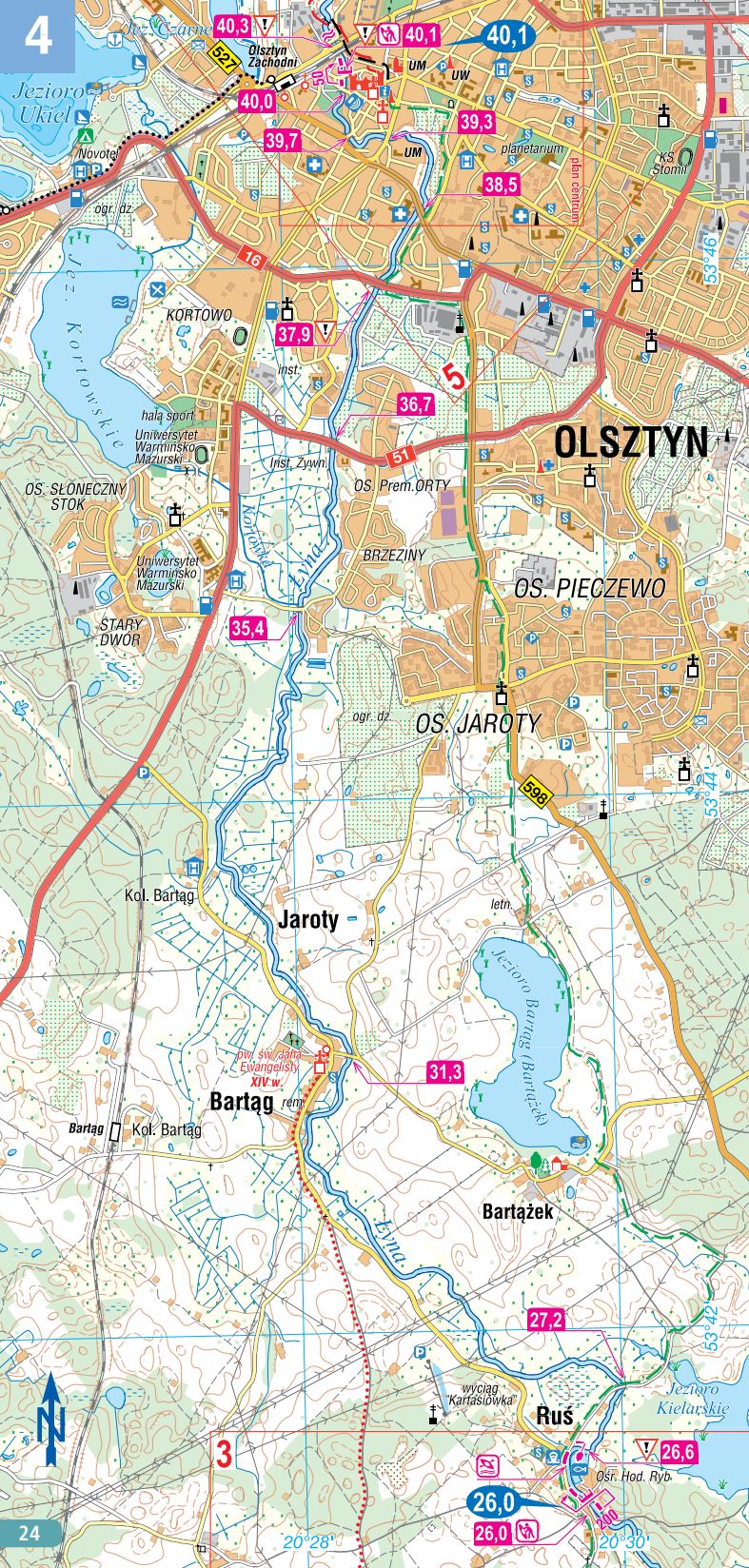
Ruś, most i tama na rzece spiętrzająca wodę na potrzeby stawów hodowlanych. Z prawej strony szalowany drewnem budynek dawnego młyńa. Lądowanie na prawym brzegu, przenoska, wodowanie z lewego brzegu. Wygodne wodowanie dla rozpoczynających spływ w Rusi znajduje się kilkasmetrów w dół rzeki, na lewym brzegu przy przystanku autobusowym, obok sklep spożywczy.

Ruś, fot. WM

Wodowanie w m. Ruś, fot. SJ

26,6 ↓ 168,3 ↑

Dopływ z kanału odprowadzającego wodę ze stawów rybnych. Uwaga na silny, boczny nurt z prawej strony. Dalej, aż do Olsztyna, rzeka płynie leniwie wśród pól. Oba brzegi trudno dostępne i porośnięte trzcinami.

27,2 ↓ 167,7 ↑

Mostek na drodze lokalnej.

31,3 ↓ 163,6 ↑

Most w ciągu drogi lokalnej z Bartąga do dzielnicy Olsztyna Jaroty. Na lewym brzegu wieś Bartąg. Stara wieś warmińska z gotyckim kościołem z XIV w.

35,4 ↓ 159,5 ↑

Most w ciągu ulicy Kalinowskiego, jesteśmy w granicach administracyjnych Olsztyna, po prawej stronie rzeki osiedla mieszkaniowe, po lewej w oddali kampus uniwersytecki.

36,7 ↓ 158,2 ↑

Most drogowy (droga krajowa nr 51). Za mostem po prawej stronie ogródki działkowe.

37,9 ↓ 157,0 ↑

Most drogowy (droga krajowa nr 16). Za mostem nisko poprowadzona rura kanalizacyjna, przy wysokiej wodzie może zaistnieć konieczność przenoski prąwą stroną.

38,5 ↓ 156,4 ↑

Most Mariacki (droga wojewódzka nr 527). Płyniemy zmienionym przy budowie mostu w 1978 roku korytem rzeki (ok. 150 m), dalej po prawej stronie tereny wypoczynkowe w centrum Olsztyna.

39,3 ↓ 155,6 ↑

Most św. Jakuba. Za mostem po prawej stronie Stare Miasto. Widoczna XIV w. katedra i kamienie.

39,7 ↓ 155,2 ↑

Most św. Jana. Dalej płyniemy przez Park Zamkowy mijając kładki dla pieszych.

40,0 ↓ 154,9 ↑

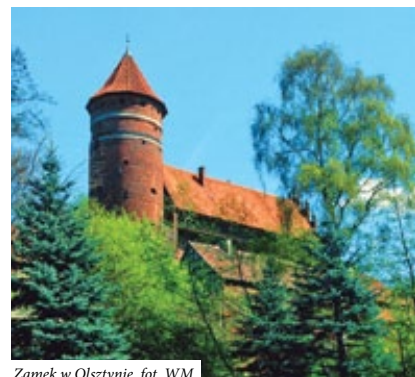
Most Zamkowy. Po prawej stronie zamek Kapituły Warmińskiej.

Lyna na odcinku Ruś - Bartąg, fot. SJ

Most na drodze krajowej 51 w Olsztynie, fot. SJ

Zamek w Olsztynie, fot. WM

W Parku Miejskim w Olsztynie, fot. SJ

40,1 ↓ 154,8 ↑

Most Młyński i rozwidlenie koryta. Pod mostem jaz spiętrzający wodę rzeki. Konieczne lądowanie i przenoska. W sezonie letnim przed jazem, po lewej stronie znajdują się łapacze kajaków – pływające pomosty. Wygodne miejsce do krótkiego wypoczynku. Należy bardzo uważać na niewidoczny z kajaka, znajdujący się za mostem wodospad z betonowymi łamaczami kry pod wodą (betonowa pochylnia). Wpłynięcie na niego może być bardzo niebezpieczne. Przenosimy kajak chodnikiem pod mostem aż za wodospad. Za mostem również pływające pomosty, wygodne miejsca do wodowania.

Olsztyn, mosty kolejowe, fot. SJ

Park Miejski w Olsztynie, fot. Paweł B.

40,3 ↓ 154,6 ↑

Dwa wysokie (21 metrów ponad rzeką) kamienno-ceglane wiadukty kolejowe z lat 1872–92 z łukowymi przęsłami, a następnie trzy mosty drogowe. Pod mostami bystrza.

41,0 ↓ 153,9 ↑

Rzeka wpływa w obręb Lasu Miejskiego – rozpoczyna się odcinek przełomowy. Po obu stronach strome kilkunastometrowe brzegi, pomiędzy którymi łyna płynie początkowo żywym nurtem. Dalej rzeka zwalnia. Należy liczyć się z przeszkodami w postaci powalonych drzew. Trudno uświadomić sobie, że płynie 200–300 m od jednej z głównych arterii Olsztyna, Alei Wojska Polskiego, czego zupełnie nie sugeruje krajobraz. Po drodze przepływamy pod kilkoma kładkami, a także pod rozpiętymi wysoko linami parku linowego.

43,1 ↓ 151,8 ↑

Przepływamy pod żelbetowym Mostem Smętka. Przed mostem na prawym brzegu możliwość lądowania, nieopodal wygodne miejsca wypoczynkowe z wiatami.

44,3 ↓ 150,6 ↑

Kończy się odcinek przełomowy, rzeka rozlewa się, a nurt zanika. Na rozlewiskach bogata szata roślinna.

Olsztyn, łamacz kry w rejonie mostu Młyńskiego, fot. SJ

45,7 ↓ 149,2 ↑

Elektrownia Łyna i tama spiętrzająca wodę.

Z prawej strony dopływ rzeki Wadąg. Przybijamy do lewego brzegu i przenosimy kajak na odcinku około 40 m przez trawiasty wał, na lewo od budynku elektrowni. Poniżej elektrowni kładka. Dno rzeki kamieniste, nurt wody spokojny, jednak rzeka płynie nieco szybciej niż na wcześniejszym odcinku.

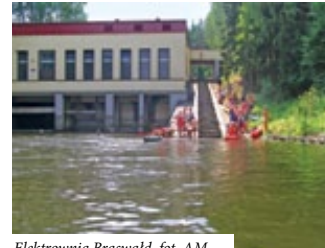

Elektrownia Łyna, fot. AM

Tamę i elektrownię „Łyna” wybudowano w 1907 r., maksymalna moc elektrowni 0,7 MW. Różnica poziomu wody około 5 m.

48,9 ↓ 146,0 ↑

Most drogowy. Po lewej stronie miejscowość Redykajny. Za mostem rzeka rozlewa się jeszcze bardziej tworząc kolejne jezioro zaporowe. Na prawym brzegu rzeki, za linią wysokiego napięcia kemping.

Elektrownia Brąszewald, fot. AM

51,2 ↓ 143,7 ↑

Trzymając się prawego brzegu kierujemy się na północ szerokim kanałem, którym po około 400 m dopływamy do tamy elektrowni. Stare koryto Łyna (starorzecze) przecięte tamą ziemną z jazem w zachodniej części zbiornika jest pozarastane, miejscami wyschnięte i spływ nim nie jest możliwy. Służy ono obecnie jako kanał ulgi w przypadku wysokiej wody.

51,7 ↓ 143,2 ↑

Elektrownia Brąszewald i tama z przepławką dla ryb. Przenoska kajaków po betonowej przepławce. Kilkanaście metrów przed tamą w poprzek rzeki rozpięte są na powierzchni wody dwie stalowe liny zatrzymujące roślinność. Przybijamy do lewego brzegu tuż przy tamie i przenosimy kajak około 60 m na drugą stronę zapory, wykorzystując betonową pochylnię z przelewami. Wodowanie kajaka z lewego brzegu.

Elektrownię „Brąszewald” wybudowano w 1939 r., zainstalowano w niej turbiny „Siemensa” z 1936 r. o mocy 2,2 MW, różnica poziomu wody około 8,5 m. W odległości 1,5 km stara warmińska wieś Brąszewald.

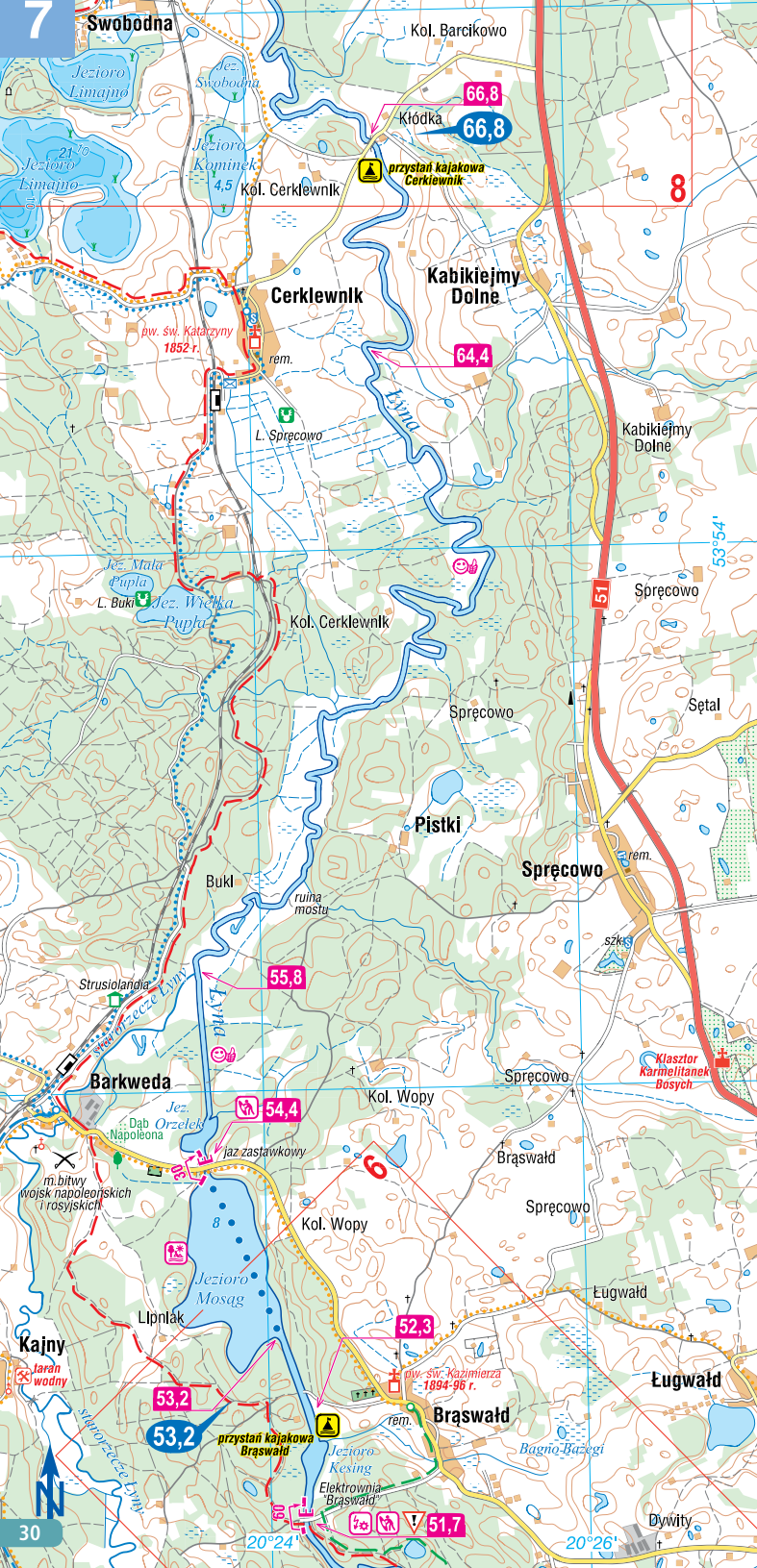
52,3 ↓ 142,6 ↑

Po przepłynięciu niewielkiego jeziora Kesjng, wpływamy ponownie do sztucznego koryta rzeki. Wkrótce po prawej, na wysokości wsi Brąszewald przystań z pomostem – Przystań Brąszewald (patrz str. 4). Powstała ona w wyniku realizacji projektu „Kajakiem po Warmii – budowa infrastruktury na szlaku Łyna”

Widok na wieżę kościoła w Brąszewaldzie, fot. SJ

53,2 ↓ 141,7 ↑

Wpływamy na jezioro Mosąg (pow. około 1 km²).

Nenufary, fot. SJ

54,4 ↓ 140,5 ↑

Wypływamy z jeziora. Przed nami most na drodze Brąswald-Barkweda z trójprzęsłowym jazem regulującym poziom wody w razie awarii elektrowni. Wprawni kajakarze mogą próbować przepłynąć, o ile zastawka środkowa jest wystarczająco wysoko. Radzimy jednak przenieść kajak. Przybijamy do lewego brzegu i przenosimy kajak około 30 m. Za mostem krótki odcinek kanału doprowadza nas do małego jeziora Orzełek. Przez jezioro przepływamy kierując się w prawą stronę do ujścia kanału.

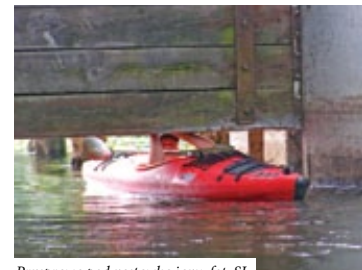

Ruina mostu na wysokości Spręcowa, fot. SJ

55,8 ↓ 139,1 ↑

Koniec kanału. Z lewej strony dopływ starego koryta Łyny. Dalej rzeka płynie szeroką doliną, meandrując wśród trzcinowisk. Brzegi rzeki tworzą zalesione wzniesienia.

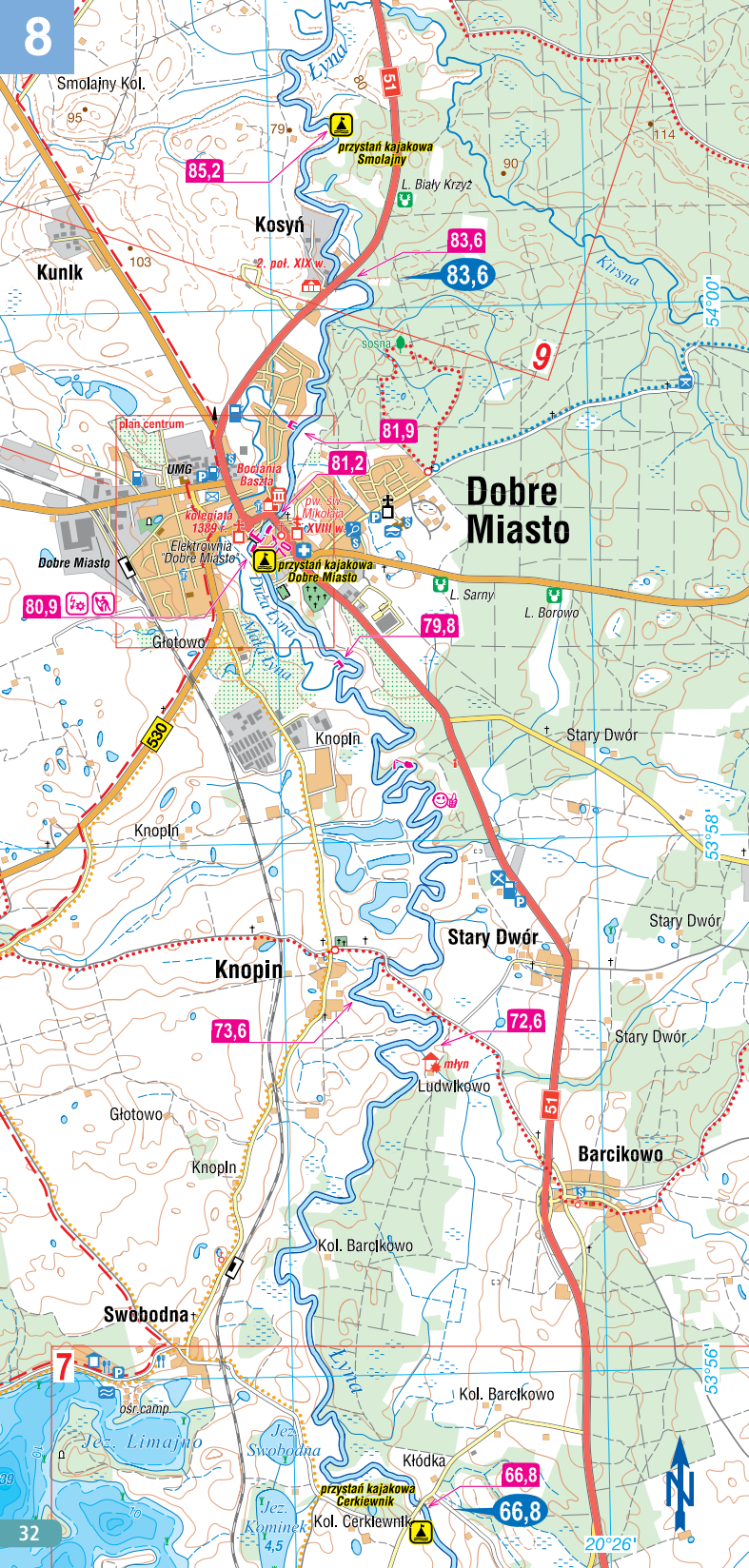
Przeprawa pod zastawką jazu, fot. SJ

64,4 ↓ 130,5 ↑

Na lewym brzegu, w odległości 0,6 km zabudowania miejscowości Cerklewnik.

Jaz zastawkowy pod mostem na drodze Brąswald-Barkweda, fot. SJ

66,8 ↓ 128,1 ↑

Most drogowy. Po prawej stronie miejscowości Kłódka. Po lewej stronie przed mostem nowa przystań kajakowa Cerkiewnik (patrz str. 5). Do najbliższego sklepu około 1,8 km.

72,6 ↓ 122,3 ↑

Młyn, widoczny na prawym brzegu (przysiółek Ludwikowo).

73,6 ↓ 121,3 ↑

Na lewym brzegu miejscowości Knopin. Za miejscowością niewielki most za którym rzeka płynie licznymi meandrami. W oddali pojawia się widok na wieżę kościoła kolegiackiego w Dobrym Mieście. Bliskość miasta jest złudna, mimo, że w prostej linii dzieli nas zaledwie 3,5 km, rzeką przepłyniemy dwa razy dłuższy odcinek.

79,8 ↓ 115,1 ↑

Po lewej stronie jaz, za nim Mała Lyna. Lewy brzeg Dużej Łyny jest groblą o długości niemal kilometra pozwalającą na utrzymanie właściwego poziomu wody dla elektrowni w Dobrym Mieście.

80,9 ↓ 114,0 ↑

Dobrze Miasto, po lewej stronie kolegiata z XIV w., przed nami tama elektrowni wodnej. Na prawym brzegu nowa przystań kajakowa Dobrze Miasto (patrz str 6). Przybijamy i przenosimy kajak około 70 m wzdłuż ogrodzenia elektrowni.

81,2 ↓ 113,7 ↑

Most na drodze krajowej nr 51, za mostem na lewym brzegu Baszta Bociana, a w niej muzeum Dobrego Miasta.

81,9 ↓ 113,0 ↑

Połączenie Małej i Dużej Łyny. Po lewej stronie ostatnie zabudowania Dobrego Miasta.

83,6 ↓ 111,3 ↑

Powtórnie mijamy most na drodze krajowej nr 51 w miejscowości Kosyń. Z prawej strony las, brzegi wysokie, miejscami urwiste.

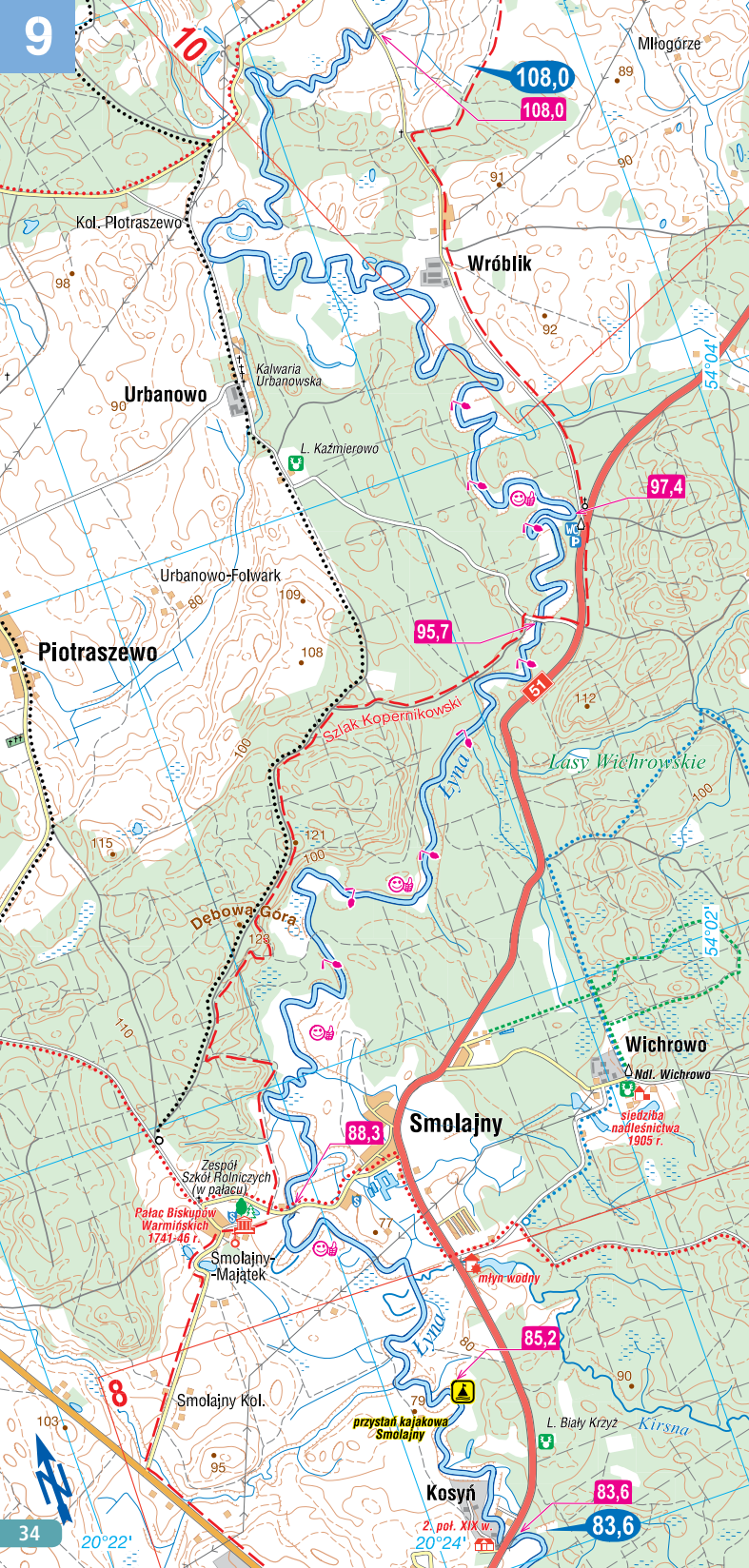
Dobrze Miasto – Baszta Bociana, fot. Paweł B

Dobrze Miasto, elektrownia wodna, fot. SJ

Dobrze Miasto, kolegiata, fot. SJ

88,3 ↓ 106,6 ↑

Smolajny. Na lewym brzegu, w odległości 0,5 km od rzeki pałac z towarzyszącymi zabudowaniami, w którym mieści się Zespół Szkół Rolniczych. Możliwość noclegu w internacie szkolnym. Łądowanie przy nowo powstałej przystani kajakowej Smolajny (patrz str. 5). Most drogowy prowadzi do wsi położonej na prawym brzegu. Poniżej Smolajny rzeka silnie meandruje w stronę lasu. Ten odcinek jest atrakcyjny krajobrazowo, jednakże cały czas należy uważać na zwalone w poprzek rzeki drzewa, niebezpieczeństwo mogą stanowić rozrośnięte łoża, niekiedy całkowicie zasłaniające rzekę. Brzegi rzeki porośnięte, trudno dostępne, nurt nieco przyspiesza

Smolajny, pałac biskupów warmińskich, fot. Paweł B.

Przełom Lyna za Smolajny, fot. AM

Pałac w Smolajnach zbudowano w I. 1741-1746 z fundacji biskupa Grabowskiego, jako letnią rezydencją biskupów warmińskich. Obok pałacu dobrze utrzymany park dworski z cennym starodrzewiem. Na płd. od pałacu brama wjazdowa w kształcie wieży, na płn. oficyna.

95,7 ↓ 99,2 ↑

Most na leśnej drodze. Płyniemy przez las licznymi meandrami.

97,4 ↓ 97,5 ↑

Położenie splywu. Na prawym brzegu parking samochodowy przy drodze nr 51 – łądowanie możliwe, ale trudne z racji wysokiego brzegu i głębokiej wody w rzece.

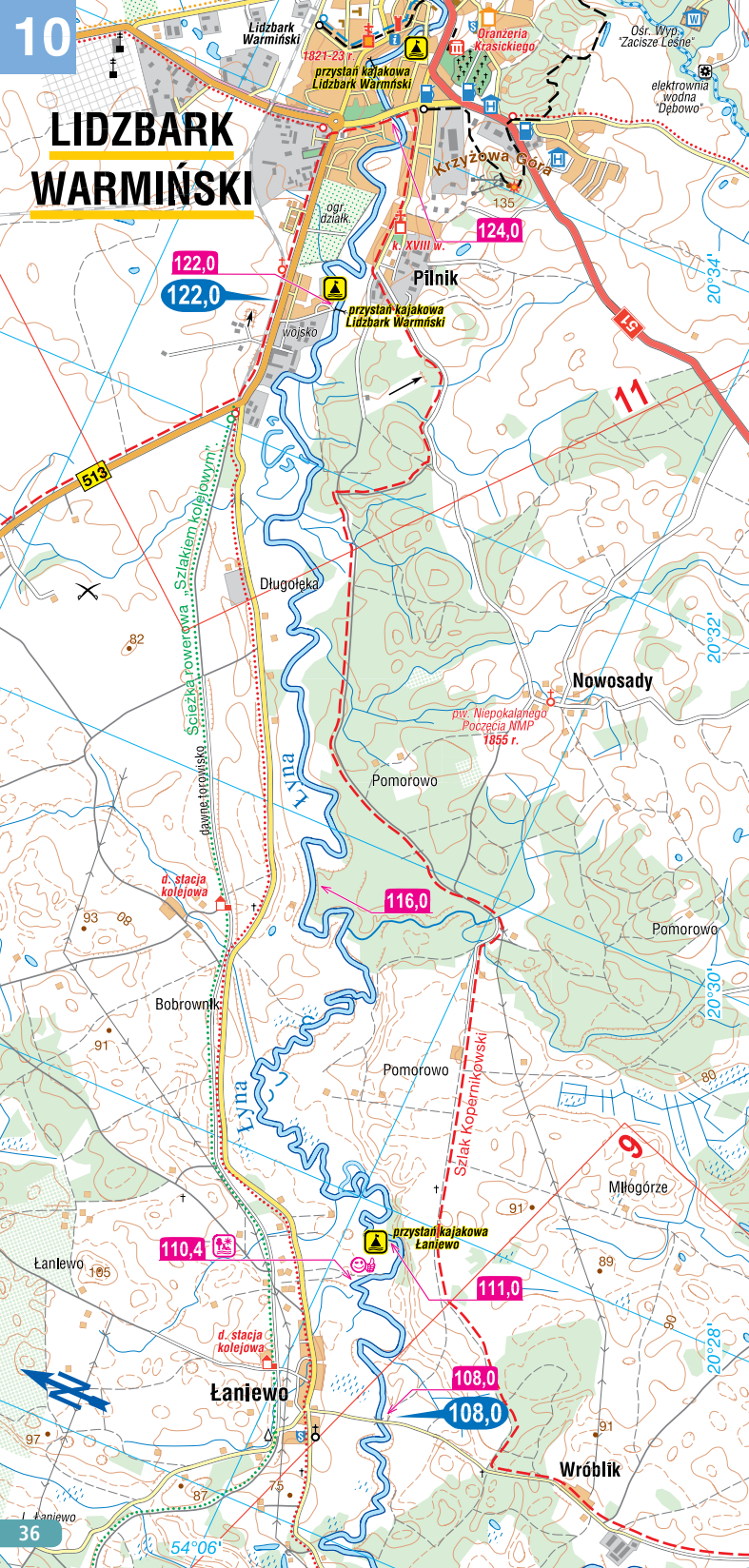

Odpoczynek w rejonie pałacu w Smolajnach, fot. SJ

Przeszkoda na odcinku Smolajny-Wróblík, fot. SJ

LIDZBARK WARMIŃSKI

108,0 ↓ 86,9 ↑

Most drogowy na wysokości
wsi Łaniewo.

110,4 ↓ 84,5 ↑

Rzeka silnie meandruje. Na
lewym brzegu nowo powstała
przystań kajakowa Łaniewo
(patrz str. 7).

116,0 ↓ 78,9 ↑

Koryto rzeki staje się mniej kręte.
W oddali widać zabudowania
Lidzbarka Warmińskiego.

122,0 ↓ 72,9 ↑

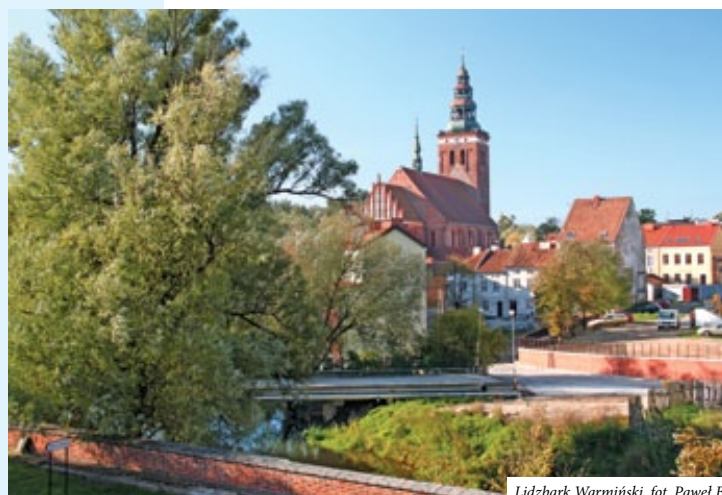
Kładka na ścieżce łączącej osiedle Pilnik (na prawym brzegu) z osiedlem wojskowym znajdującym się po lewej stronie. Pierwsza nowo powstała przystań kajakowa w Lidzbarku Warmińskim na lewym brzegu przy ul. Kalinowskiego (patrz str. 9).

Odpooczynek kilka km przed Lidzbarkiem, fot. SJ

Łyna w rejonie wsi Łaniewo, fot. Paweł B.

Lidzbark Warmiński, fot. Paweł B.

124,0 ↓ 70,9 ↑

Most drogowy w Lidzbarku Warmińskim. Płyniemy przez centrum. Na prawym brzegu, przed kolejnym mostem nowa przystań kajakowa przy ul. Kopernika (patrz str. 8). Na lewym brzegu Stare Miasto, dalej po prawej stronie gotycki zamek biskupów warmińskich

Zamek biskupów warm. w Lidzbark Warm., fot. Paweł B.

125,6 ↓ 69,3 ↑

Dwuprzęsłowy most, przed którym następuje rozwidlenie koryta rzeki. Za mostem na prawej odnodze pierwsza elektrownia. Wpływamy w lewą odnogę, na końcu której stoi druga elektrownia. Za mostem lądujemy na grobli z prawej strony kanału i przenosimy kajak do płynącej niżej rzeki. Z prawej strony widoczne ujście Symsarny.

Most na Lynie w Lidzbarku Warm., fot. Paweł B.

126,5 ↓ 68,4 ↑

Mijamy wysoki, ponad 20 m, stalowy kratownicowy most kolejowy wsparty na mурowanych filarach dawnej linii Górowo Iławeckie-Czerwonka. Dalej prąd wody zwalnia, brzegi porasta czarna bez (Uwaga!) Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum Sosnowskyi*), należy zachować ostrożność, kontakt z tą rośliną powoduje oparzenia skóry II i III stopnia. Przy brzegach wiele obumarłych drzew.

Most kolejowy w Lidzbarku Warm. (126,5 km), fot. AM

129,5 ↓ 65,4 ↑

Kolejny kratownicowy most kolejowy wsparty na mурowanych filarach dawnej linii kolejowej Lidzbark Warmiński - Bartoszyce. Przed nami jezioro zaporowe nowej elektrowni wodnej w Wojdytach.

Elektrownia Wojdyty, fot. SJ

132,5 ↓ 62,4 ↑

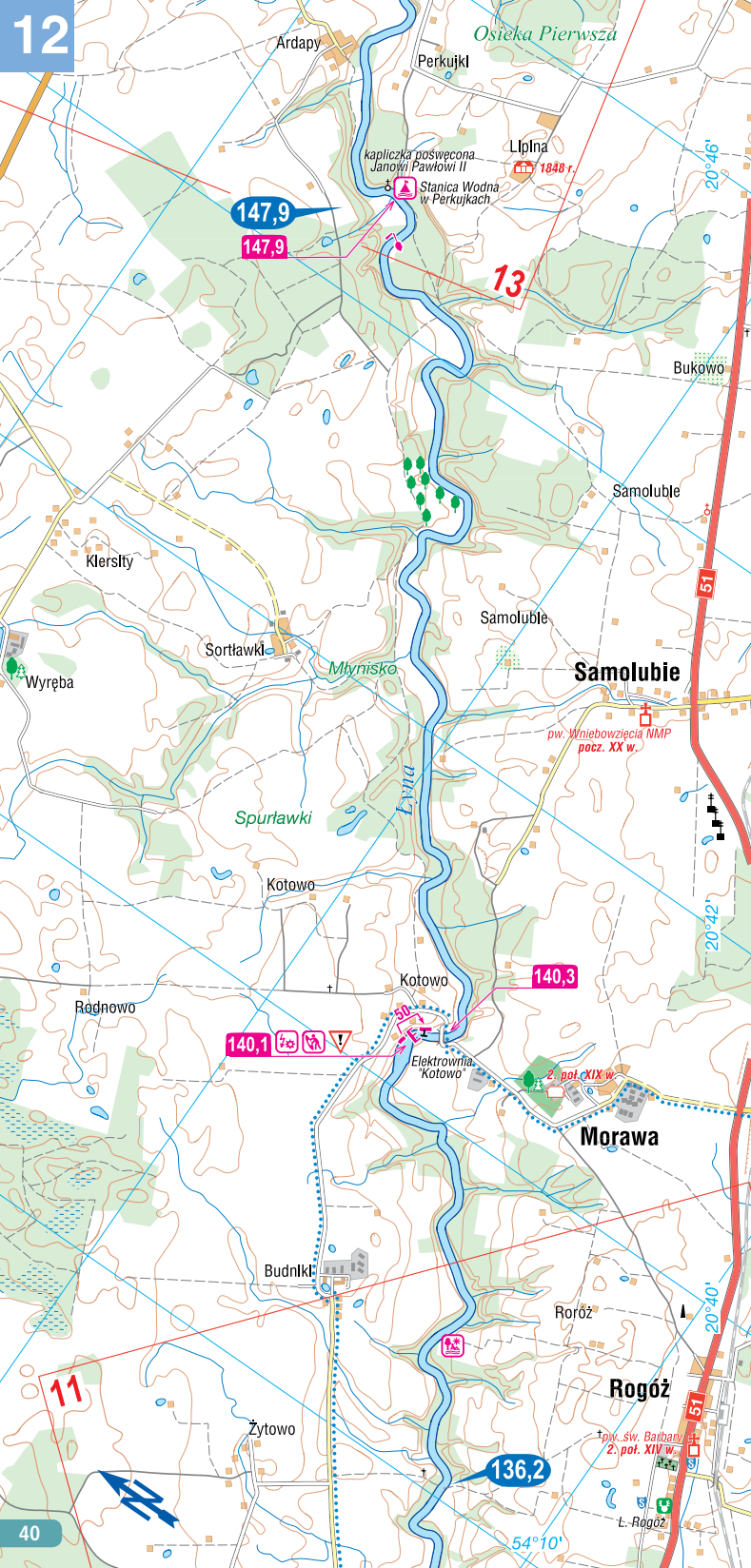

Elektrownia Wojdyty. Na prawym brzegu nowo powstała przystań kajakowa Rogóż (patrz str. 10) (Uwaga!) Należy zachować ostrożność i nie podpływać w pobliżu tamy, by nie poniósł nas prąd rzeki. W momencie pojawienia się za zakrętem widoku urządzeń elektrowni należy natychmiast skierować się na prawy brzeg. Niewygodna, ok. 40 m przenoska poniżej tamy.

Wybudowana w 2002 r. elektrownia Wojdyty jest pierwszym stopniem projektowanej kaskady Lyny między Lidzbarkiem Warmińskim, a granicą państwa w Stopkach. Drugi stopień wodny wybudowano w Kotowie, a kolejne mają powstać w Ardapach, Bartoszycach, Szylinie i Smolance. Na tym odcinku o długości 65 km różnica poziomów rzeki wynosi około 30 m. Stopień wodny w Wojdytach piętrzy wody Lyny na wysokość około 4 m. W elektrowni pracują dwie bezobsługowe turbiny o mocy 300 kW każda. Maszyny elektrowni pracują w sposób ciągły całą dobę. Przeciętnie przepływa tu około 18,5 m³ wody na sekundę.

134,1 ↓ 60,8 ↑

Na lewym brzegu ujście rzeki Elmy, wypływającej z okolic Górowa Iławeckiego. Prąd Lyny wartki, krajobraz staje się bardziej malowniczy. Strome brzegi porastają ładne lasy igrzędowe, natomiast tereny płaskie zajmują łęgi czasem ustępujące miejsca terenom pól uprawnych.

140,1 ↓ 54,8 ↑

Elektrownia Kotowo, konieczna przenoska. Łądujemy na lewym brzegu. Należy zachować ostrożność, by prąd nie zniósł nas na kaskadę. Kajak wodujemy 50 m dalej, poniżej zapory. Miejsce przenoski oznakowane, pomost ułatwia pokonanie przeszkody.

Elektrownia Kotowo jest najnowszą, oddaną w 2010 r., elektrownią wodną na Łynie. Wysokość spiętrzenia wody ponad 5 m, moc elektrowni 0,5 MW.

140,3 ↓ 54,6 ↑

Most drogowy na lokalnej drodze Kotowo-Morawa. Nurt rzeki przyspiesza ułatwiając wiosłowanie, miejscami jest wręcz bardzo wartki. Przepływamy przez zagajniki drzew i większe kompleksy leśne. Strome brzegi miejscami wyrastają 20 m ponad poziom wody.

147,9 ↓ 47,0 ↑

Stacja wodna w Perkujkach. Stwarza możliwość odpoczynku na ładnie urządzonej miejscowości biwakowej na prawym brzegu Łyny z ławkami i miejscem na ognisko. W dalszym biegu prąd wartki, brzegi nadal wysokie i urwiste, zalesione.

Stacja wodna w Perkujkach została urządzona w 2008 r. przez Stowarzyszenie „Ożywić Łynę”. Tuż obok znajduje się kapliczka poświęcona papieżowi Janowi Pawłowi II i młody świerk, który wyrósł z nasiona poświęconego przez papieża Benedykta XVI w czasie jego pielgrzymki do Polski. Do miejsca tego jest dogodny dojazd samochodem, można więc tu rozpocząć lub zakończyć spływ.

Elektrownia Kotowo, fot. SK

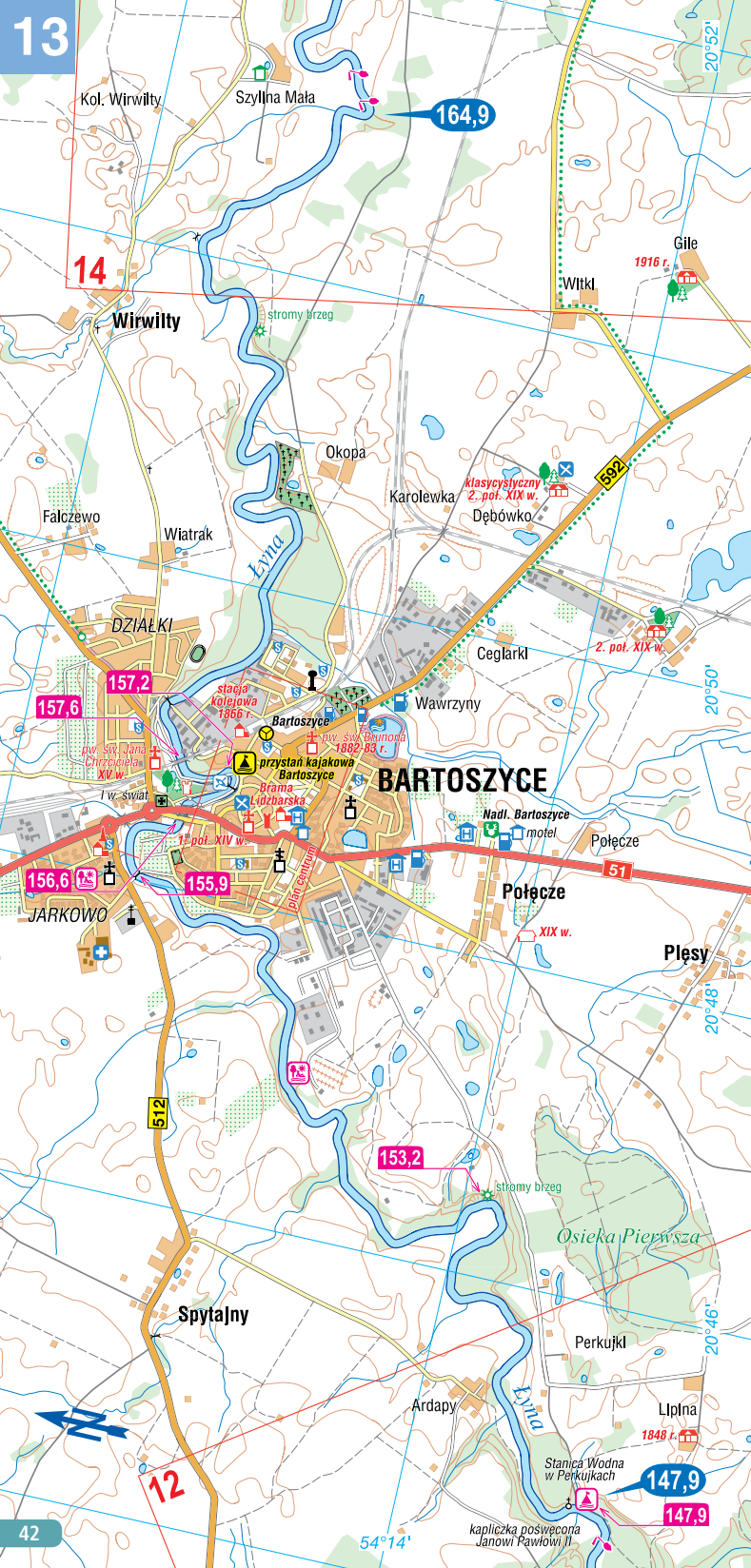
Stacja wodna w Perkujkach, fot. MS

Kapliczka w stacji wodnej w Perkujkach, fot. MS

Miejsce odpoczynku. Przed Bartoszczykami, fot. SJ

153,2 ↓ 41,7 ↑

Przed Bartoszczami osuwisko na prawym brzegu rzeki o wysokości 30 m. Po prawej stronie mijamy teren jednostki wojskowej i ogródki działkowe.

155,9 ↓ 39,0 ↑

Widoczne zabudowania m. Bartoszyce. Mijamy kładkę dla pieszych. Nurt rzeki łagodnieje.

156,6 ↓ 38,3 ↑

Mijamy podwójny most na drodze krajowej nr 51. Jesteśmy w centrum Bartoszczy. Za mostem, przy drugiej kładce dogodne miejsce do łądowania – nowo powstała przystań kajakowa Bartoszyce (patrz. str. 10). Można odpocząć w parku miejskim lub odbyć spacer po najstarszej części miasta. W miejscowości dwie wypożyczalnie kajaków (na prawym i lewym brzegu).

157,6 ↓ 37,3 ↑

Mijamy most kolejowy o wysokości około 18 m na linii Korze – granica państwa, a kilkaset metrów dalej kładkę przerzuconą nad rzeką. Pod mostem dość wartki nurt. Poniżej, aż do Sępola rzeka spokojna, choć miejscami tworzą się bystrza. Brzegi przeważnie niskie, od czasu do czasu pojawiają się kilkumetrowe skarpy. Lasy porastające brzegi w początkowym odcinku z wolna ustępują otwartym przestrzeniom.

Lyna w Bartoszczach, fot. SJ

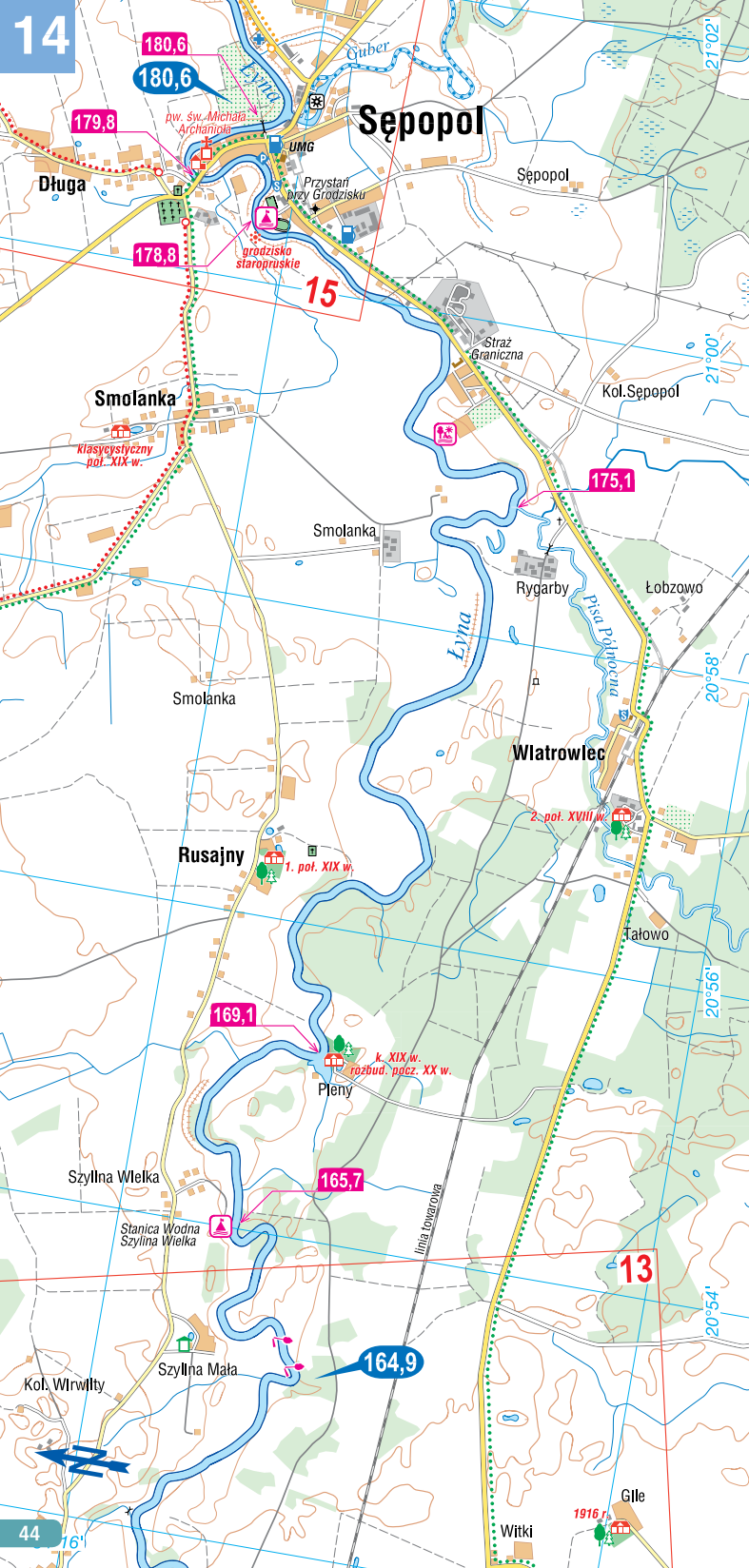
Lyna w Bartoszczach, fot. AM

Stanica w Szylinie Wielkiej, fot. AM

Park miejski w Bartoszczach, fot. SJ

165,7 ↓ 29,2 ↑

W Szylinie Wielkiej na lewym brzegu dogodnie miejsce biwakowe przystosowane dla kajakarzy przez Stowarzyszenie „Ożywić Łynę”. Znajduje się tu m.in. wiata turystyczna i miejsce na ognisko.

169,1 ↓ 25,8 ↑

Osada Pieny, na prawym brzegu staw i dwór. Na kolejnym odcinku szlaku prawe brzegi są zalosione, lewe w większości bezleśne. Tuż przed Sępolemem płyniemy już prawie wyłącznie przez otwarty, typowy teren rolniczy Niziny Staropruskiej.

175,1 ↓ 19,8 ↑

Ujście rzeki Pisa Północna na prawym brzegu.

178,8 ↓ 16,1 ↑

W Sępolemu doskonale miejsce biwakowe na prawym brzegu – „Przystań przy Grodzisku” z miejscem na ognisko i wiatą turystyczną. Po drugiej stronie rzeki wyróżniają się nad otoczeniem kopce staropruskiego grodziska. Rzeka opływa centrum miasta, nad którym góruje gotycki kościół.

179,8 ↓ 15,1 ↑

Mijamy most drogowy. Dalej po prawej stronie Stare Miasto z gotyckim kościołem pw. św. Michała Archanioła i pozostałościami XIV-wiecznych murów miejskich z fragmentami baszty.

180,6 ↓ 14,3 ↑

Mijamy kładkę pieszą, 200 m dalej na prawym brzegu ujście rzeki Guber. Za Sępolemem nurt rzeki wyraźnie zwalnia, a koryto poszerza się. Z lewej strony możemy podziwiać wysoki brzeg. Otwarte tereny powoli ustępują lasom, wśród których najokazalej prezentują się grądy porastające zbocza. Nurt rzeki staje się bardzo leniwy, niekiedy nawet można odnieść wrażenie, że woda nie płynie. To efekt istnienia tamy we Frydlądzie (Prawdzińsku) w Obwodzie Kaliningradzkim.

Elektrownia wodna we Frydlądzie (Prawdzińsku) istnieje od 1923 r. i jest największą elektrownią na Łynie. W wyniku wybudowania zapory o długości 850 m i wysokości 14 m powstało największe na Łynie sztuczne jezioro o długości około 30 km.

Dwór w Pienach, fot. Piotr B.

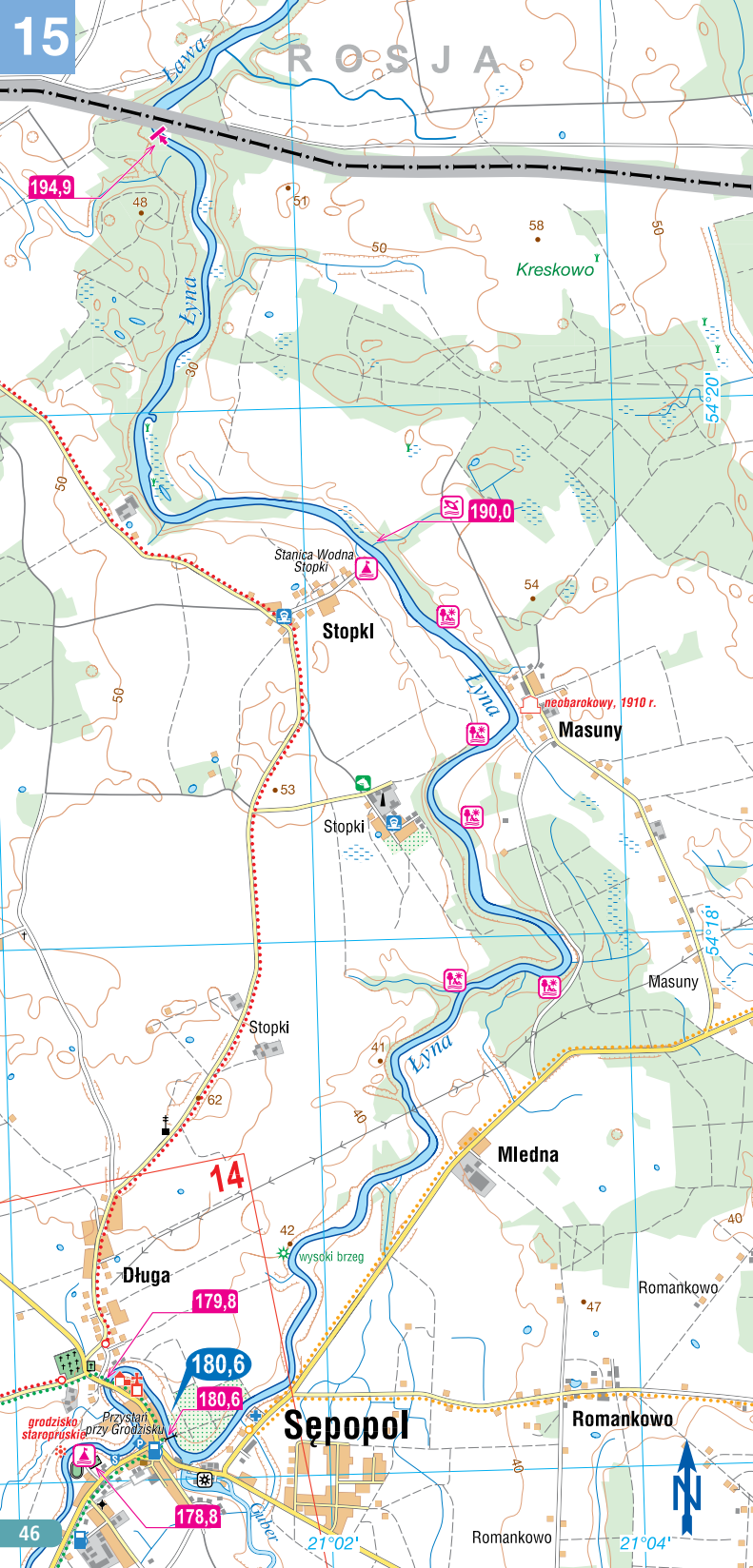
Łądowanie w stacji kajakowej w Sępolemu, fot. SJ

Stacja w Sępolemu, fot. SJ

Zabudowania Sępola, fot. AM

190,0 ↓ 4,9 ↑

Dopływamy do miejscowości Stopki na lewym brzegu Łyny, gdzie najlepiej zakończyć spływ. Znajduje się tutaj stacja wodna, umożliwiająca odpoczynek na urządzonym miejscu biwakowym oraz pole namiotowe. Można jeszcze spłynąć 4-kilometrowy odcinek do granicy z Rosją, informując uprzednio Straż Graniczną. Wówczas należy jednak wrócić do stacji płynącej pod prąd. Nie powinno być to kłopotliwe ze względu na bardzo wolny nurt rzeki na tym odcinku.

Stacja kajakowa Stopki, fot. Piotr B.

194,9 ↓ 0,0 ↑

Przed granicą brzegi rzeki powoli stają się coraz wyższe, po obu brzegach las, zakręt w lewo. Już z daleka widać rozciągniętą w poprzek rzeki linę wraz z rozpostartą siatką. To granica państwa. Pora wracać.

Łyna przed granicą państwa, fot. AM

Odprawa paszportowa na granicy z Rosją, fot. SJ

Spływ Ławą

Zainteresowanych kontynuacją spływu w dół Łyny (zwanej poza obszarem Polski Ławą) informujemy, że na granicy z Rosją planowane jest uruchomienie wodnego turystycznego przejścia granicznego. Aktualnie również możliwy jest taki spływ. Warunkiem jest posiadanie wizy, którą można nabyć w ambasadzie lub konsulacie Rosji. Najbliższe konsulaty znajdują się w Gdańsku i Warszawie. Chęć spływu należy zgłosić w Oddziale Warmińsko-Mazurskim Straży Granicznej w Kętrzynie – tel. 89 750 30 00, który określi warunki i zasady przekroczenia granicy.

Pomost na granicy, fot. SJ

Rezerwat „Źródła Rzeki Łyny”

Jest to położony w głębokim wąwozie źródłkowy obszar, z którego wypływa wiele strumieni dających początek Łynie – największej rzece w województwie warmińsko-mazurskim. Osobliwością rezerwatu jest bardzo ciekawe zjawisko wstecznej erozji źródłkowej. Polega ono na tym, że w miejscach spadku terenu woda wypłukuje materiał polodowcowy co powoduje erozję wsteczną źródła. W miejscu wypływu wody spod ziemi tworzy się nisza, a otwór źródła się powiększa, wtedy ścianki niszy zsuwają się. Efektem jest cofanie się źródeł w kierunku granicy linii wododziałowej i wydłużanie się Łyny. To unikatowe zjawisko, nie spotykane na nizinach.

Rezerwat powstał z inicjatywy profesora Romana Kobendza w 1950 roku, a głównym celem założenia rezerwatu było zachowanie obszaru źródłkowego Łyny oraz ochrona wstecznej erozji źródłkowej. Rezerwat zajmuje powierzchnię około 120 hektarów, a jego teren to głównie lasy mieszane. Znajduje się niedaleko Nidzicy, w sąsiedztwie wsi Łyna, na skraju Puszczy Napiwodzko-Ramudzkiej.

Na tym wyjątkowo malowniczym obszarze z doliną potoku o górskim charakterze wytyczono dwa szlaki turystyczne. Najciekawsze fragmenty rezerwatu i atrakcje zobaczymy wybierając trasę szlaku żółtego, który zatacza tu pętlę i łączy się ze szlakiem zielonym. Z parkingu doprowadza do dawnego młyna z pięknym jeziorkiem i następnie pomostów widokowych urządzonych w jarach tuż nad źródłami. Z pomostów możemy podziwiać jak spod grubej warstwy ilów wypływają dziesiątki strumyczków, które tworzą źródło. Rzeka jest tu krystalicznie czysta, a woda bardzo zimna.

Z powstaniem źródeł Łyny wiąże się legenda o pięknej dziewczynie o imieniu Lana. Zakochała się ona w przystojnym młodzieńcu Dobrzynie. Miłość jednak nie została spełniona, a zrozpaczona dziewczyna płakała bardzo długo. Jej łzy spadały na miękką ziemię, która podzieliła rozpacz Lany. W tym miejscu wybiło źródło przepięknej rzeki Łyny.

Rezerwat „Las Warmiński”

Na południe od Olsztyna, w lasach Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej położony jest ciekawy, mający 18 km² powierzchni rezerwat przyrody o nazwie Las Warmiński. Powstał on w 1982 roku w celu ochrony obszarów leśnych, które charakteryzują się sporym stopniem naturalności, unikalnego, malowniczego przełomu rzeki Łyny od jej wypływu z jez. Łańskiego przez Ustrych do wsi Ruś oraz niewielkich jezior źródleńskich.

Naturalność obszarów leśnych jest w dużej mierze rezultatem istnienia w przeszłości w Łańsku rezydencji rządowej, na której potrzeby wyłączono z dostępności obszar około 1000 km². Las był ogrodzony płotem i strzeżony. O wielkim obszarze lasu wokół jez. Łańskiego niedostępnym dla zwykłych ludzi mówiło się „Łańskie Imperium”. Paradosem, taki stan sprzyjał ochronie przyrody na wspomnianym obszarze. Najstarsze drzewostany w rezerwacie liczą około 200 lat, sosny osiągają wysokość 38 metrów i pierśnicę (obwód na wysokości piersi człowieka) 100 cm, niektóre drzewa są pomnikami przyrody. W rezerwacie żyją liczne zwierzęta i ptaki. Jelenie z tych okolic charakteryzują się pięknym porożem i ustępują pod tym względem tylko jeleniom karpackim. Nie należy się więc dziwić, że do Łańska na polowania przyjeżdżali dygnitarze państwowi już od końca XIX wieku, kiedy postawiono tu pierwszy dworek myśliwski dla niemieckiego następcy tronu. W latach PRL-u polowali w Lasach Łańskich notable partyjni z kraju i zagranicy, wśród nich byli Chruszczow i Breżniew.

Teren dzisiejszego rezerwatu w przeszłości służył gospodarce. W Jelguniu – wsi już dziś nieistniejącej, znajdowała się smolarnia oraz huta szkła, która istniała do 1876 roku. Na miejscu dzisiejszej elektrowni wodnej w Ustrychu pracował młyn, natomiast w połowie długości przełomu Łyny poniżej Ustrycha, w miejscowości Sójka (też już dziś nieistniejącej) stał tartak. W lasach prowadzono wyręb drewna, które splawiano Łyną do tartaku w Olsztynie.

Po terenie rezerwatu Las Warmiński poruszać się można tylko wyznaczonymi szlakami turystycznymi. Kajakarze, którzy zdecydowali się na przepłynięcie przełomu rzeki Łyny, powinni zdawać sobie sprawę z tego, że rzeka ma w nim charakter górski, dno zakamienione i jest poprzegradzana dziesiątkami przewróconych drzew. Trasa ta jest trudna, uciążliwa i niebezpieczna. Przepłynięcie przełomu Łyny wymaga uzyskania zgody w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie i wniesienia stosownej opłaty.

Legenda:

	teren: zabudowany, przemysłowy, zamknięty cmentarz; park; las
	łąki; sady; młodnik
	droga krajowa; droga wojewódzka
	droga asfaltowa; most
	droga utwardzona; inna droga; zakaz wjazdu
	stacja kolejowa; tory kolejowe; nieczynne tory kolejowe
	mur; ogrodzenie, płot; linia energetyczna
	rezerwat przyrody; park zabytkowy; pomnik przyrody
	trzciny; torfowisko; osobliwości natury
	warstwica; skarpa; szczyt
	jezioro; głębokość; rzeka; strumień; staw
	bagno; źródło; pomost
	budynek publiczny; budynek; budynek zabytkowy
	krzyż; mogiła; cmentarz wojenny
	kaplica; kaplica zabytkowa; synagoga
	kościół; kościół zabytkowy; klasztor zabytkowy
	cerkiew zabytkowa: murowana, drewniana
	ratusz; elektrownia; młyn wodny
	stadion; boisko; kort tenisowy
	pałac; dwór; inny zabytek
	ruina: pałacu, dworu; fort
	zamek; baszta; grodzisko
	muzeum; pomnik
	kino; teatr; amfiteatr
	policja; szkoła; poczta
	informacja turystyczna; służba zdrowia; szpital
	restauracja; bar; pub; supermarket
	hotel; ośrodek wypoczynkowy; inny nocleg; agroturystyka; schronisko
	kemping; pole namiotowe
	stacja benzynowa; LPG; parking; parking leśny
	ośrodek jeździecki; leśniczówka
	łowisko; ośrodek wodny
	przystań wodna; wypożyczalnia sprzętu wodnego
	kąpielisko; pływalnia kryta
	inna atrakcja; punkt widokowy; miejsce odpoczynku; schron przeciwdeszczowy
	komin; wieża: przekaźnikowa, inna
	szlaki turystyczne PTTK (piesze)
	szlaki rowerowe
	szlak kajakowy
	szlak dydaktyczny; inny szlak
	początek, koniec szlaku
	przystanie zbudowane w ramach projektu: *Kajakiem po Warmii – budowa infrastruktury na szlaku Łyny

Przewodnik wykonano na zlecenie

LOKALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA
STOWARZYSZENIE „DOM WARMIŃSKI

Lokalna Organizacja Turystyczna Stowarzyszenie „Dom Warmiński

ul. Wyszyńskiego 37, 11-100 Lidzbark Warmiński
tel. (89) 767 79 43, e-mail: lot.warmia@wp.pl

„Kajakiem po Warmii – budowa infrastruktury na szlaku Łyny”

Projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007–2013

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

LOKALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA
STOWARZYSZENIE „DOM WARMIŃSKI”

Egzemplarz bezpłatny